
4.3.4.	Operativni rizik.....	16
4.3.5.	Politički rizik.....	17
4.3.6.	Tržište kapitala	17
4.3.7.	Viša sila – „Force majeure“.....	18
5.	O KANTONU SARAJEVO.....	19
5.1.1.	Geografski položaj i stanovništvo	19
5.1.2.	Pregled osnovnih pokazatelja razvijenosti Kantona Sarajevo	21
5.1.3.	Strategija razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine	24
5.1.4.	Budžet Kantona Sarajevo.....	27
5.1.5.	Program javnih investicija Kantona Sarajevo 2017.-2019.	38
5.1.6.	Pregled glavnih investicija u toku	39
5.1.7.	Informacija o zaduženosti	41
5.1.8.	Date garancije.....	42
5.1.9.	Broj dana blokade poslovnih računa	43
6.	PODACI O ODGOVORNIM LICIMA EMITENTA	43
7.	IZJAVA O INVESTIRANJU	44
8.	POTPISANA IZJAVA ODGOVORNIH OSOBA EMITENTA	44

INVESTIRANJE U OBVEZNICE

Obveznica je dužnički vrijednosni papir koji se izdaje s ciljem prikupljanja finansijskih sredstava s unaprijed definiranim rokom povrata.

Glavna prednost ulaganja u obveznice¹, općenito, jest komparativna sigurnost ulaganja, koja se prvenstveno ogleda u validnom obećanju da će kamatna stopa (prinos) i glavica biti isplaćeni na vrijeme. Najsigurnijima se smatraju državne obveznice, usljed činjenice da takva izravna plaćanja vrše vlade, kao emitenti obveznica. Još jedna prednost vladinih obveznica je u širokom rasponu datuma dospelosti što omogućava ulagačima strukturiranje portfelja iz kojega će ostvariti svoje finansijske ciljeve u sasvim određenim vremenskim periodima. Na taj način se ostvaruje mogućnost vremenskog raspoređivanja, pa i planiranja, prinosa na kapital ulagača.

Tržišta vladinih obveznica i obveznica subjekata nižih nivoa postoje i funkcioniraju uporedo kao zasebna i služe kao nezavisni izvori finansiranja za državne vlade kao i za one na nižim (lokalnim) nivoima. Neke funkcije u društvu i privredi nisu direktna odgovornost centralnih vlada, te ih vlade tim načinom finansiranja, omogućavanjem emisije obveznica nižim nivoima, žele razviti i ojačati.

Kantoni i drugi niži nivoi vlasti u FBiH se mogu zaduživati u formi zajma i emisije vrijednosnih papira, pri čemu su svrha, uslovi i obim zaduženja propisani Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH.

Međunarodna iskustva pokazuju da na razlike u pogledu prinosa na obveznice između viših i nižih nivoa vlasti u najvećoj mjeri utječu osnovni fiskalni pokazatelji. Među tim pokazateljima najznačajniji je udio duga u BDP (bruto domaći proizvod).

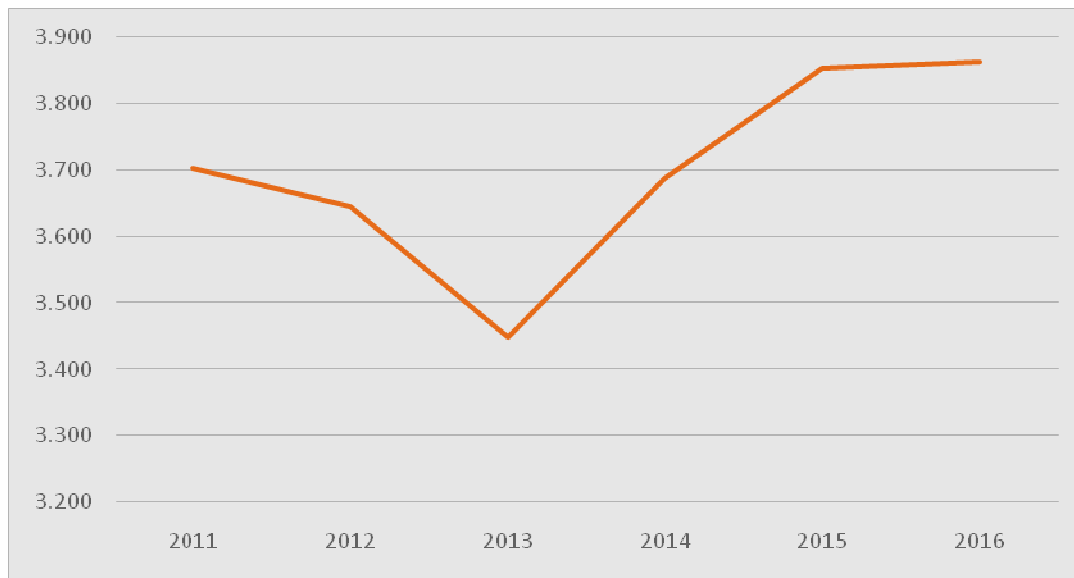
U periodu od 2011. do 2016. godine udio duga u BDP na godišnjem nivou u Federaciji BiH iznosi u prosjeku 21%. Deficit u Federaciji BiH nije značajan problem, a njegov udio u BDP na godišnjem nivou je ispod 1%.

Tabela 1. Osnovni fiskalni pokazatelji za FBiH, 2011.-2016.godina

	FBiH	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	BDP (mil KM)	16.489	16.554	16.914	17.813	18.677	19.176
2	Dug - ukupan (mil KM)	3.703	3.645	3.448	3.688	3.854	3.864
3	Dug - vanjski (mil KM)	2.884	2.775	2.652	2.800	2.826	2.819
4	Deficit (mil KM)			65,16	173,30	83,10	n.a.
5	dug/BDP	22,45	22,02	20,39	20,71	20,63	20,15
6	deficit/BDP	n.a.	n.a.	0,004	0,010	0,004	n.a.
7	Godišnji iznos zaduženja putem obveznica (mil KM)	-	130,00	40,00	140,00	310,00	140,00

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

¹ Serdarević, N.: "Neki specifični aspekti emisije obveznica nižih nivoa vlasti - međunarodna iskustva", Univerzitet u Zenici, 2017.



Grafikon 1 – Ukupan dug u FBiH, 2011.-2016. (mil KM)

Kada je u pitanju Kanton Sarajevo, prosječni udio duga u odnosu na BDP kreće se oko 2,6% na godišnjem nivou.

Ni Federacija BiH niti Kanton Sarajevo nisu prekomjerno zaduženi. U slučaju FBiH odnos dug/BDP iznosi oko 21%, dok je isti pokazatelj u Kantonu Sarajevo značajno manji, oko 2,6%. Kanton Sarajevo je u odnosu na BDP veoma malo zadužen, a upravljanje akumuliranim deficitom ne ugrožava likvidnost budžeta.

Rizik neizmirenja obaveza (default risk) nastalih iz emisije obveznica ne postoji ni u FBiH niti u Kantonu Sarajevo, jer zakoni o izvršavanju budžeta na jednak način tretiraju pitanje plaćanja obaveza za izmirenje duga dajući im prioritet u odnosu na sva ostala plaćanja iz budžeta.

1. PODACI O EMITENTU

1.1. Osnovni podaci o emitentu

Naziv emitenta: Kanton Sarajevo
Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1, 71 000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 562 068
Fax: +387 33 562 211
email: premijer@vlada.ks.gov.ba
web: www.vlada.ks.gov.ba

Poslove po osnovu emisije obveznica obavlja Ministarstvo finansija Kantona.²

Identifikacioni broj Ministarstva: 4200666010004

Ustavno uređenje Kantona Sarajevo³

Kanton Sarajevo jedan je od deset kantona u Federaciji BiH, a sjedište mu je u Sarajevu. Organizacija i status Kantona, njegove nadležnosti i struktura vlasti utvrđeni su Ustavom Kantona, koji je donijela Skupština Kantona na sjednici održanoj dana 11. marta 1996. godine.

Teritorij Kantona obuhvata područja općina Centar Sarajevo, Hadžići, Ilidža, Ilijaš, Novi Grad Sarajevo, Novo Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Trnovo i Vogošća. Kanton ima nadležnosti utvrđene Ustavom Federacije BiH i Ustavom Kantona Sarajevo. Kanton ima zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast. Zakonodavnu vlast vrši Skupština Kantona, izvršnu vlast vrši Vlada Kantona, dok sudsku vlast u Kantonu Sarajevo vrši Kantonalni sud.

Kanton ima sve nadležnosti, koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti, kako je to utvrđeno Ustavom FBiH.

Isključive nadležnosti Kantona Sarajevo su:

- uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga;
- utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa o obrazovanju i osiguranje obrazovanja;
- utvrđivanje i provođenje kulturne politike;
- utvrđivanje stambene politike, uključujući i donošenje propisa koji se tiču uređivanja i izgradnje stambenih objekata;
- utvrđivanje politike koja se tiče reguliranja i osiguravanja javnih službi;
- donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujući i zoniranje;

² Odluka o zaduženju Kantona Sarajevo putem emisije obveznica Kantona („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 33/17)

³ <http://vlada.ks.gov.ba/ustrojstvo>

- donošenje propisa o unaprijeđivanju lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti;
- donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;
- utvrđivanje politike u vezi sa osiguranjem radija i televizije, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihovog rada i izgradnji;
- provođenje socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite;
- stvaranje i primjena politike turizma i razvoja turističkih resursa;
- stvaranje pretpostavki za optimalni razvoj privrede koja odgovara urbanoj sredini;
- finansiranje djelatnosti kantonalnih vlasti ili kantonalnih agencija oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.

Zajedničke nadležnosti sa Federacijom BiH

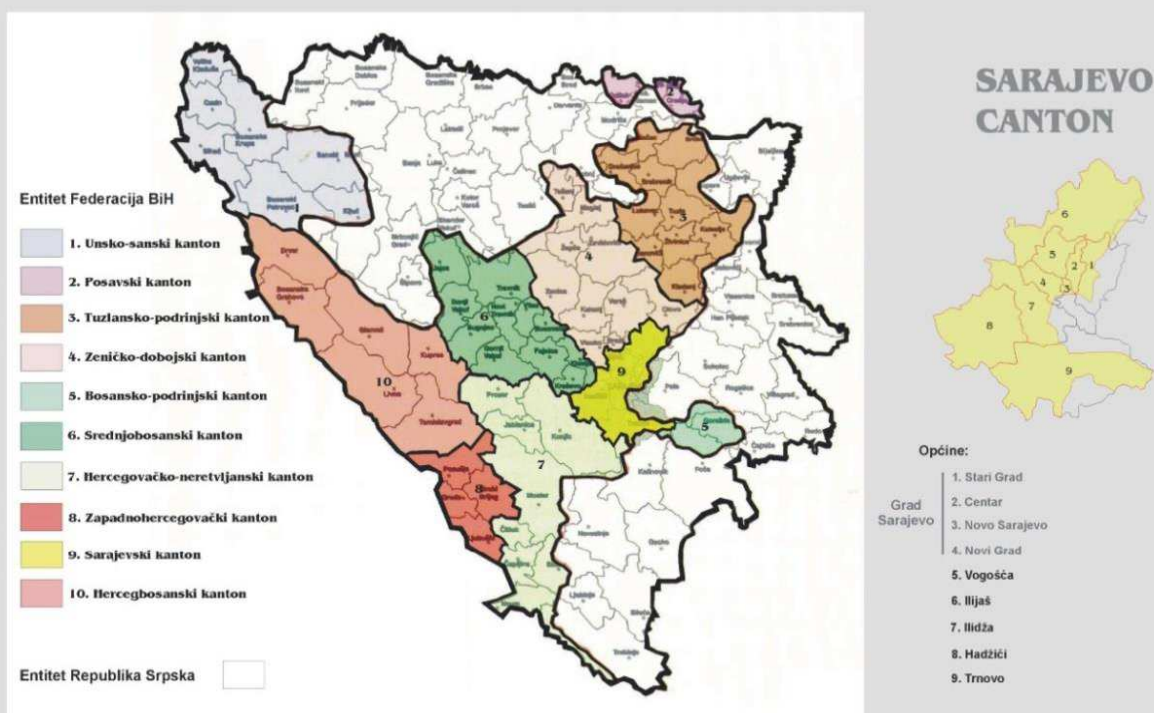
Kanton zajedno sa Federacijom BiH, samostalno ili u koordinaciji sa federalnim vlastima vrši slijedeće nadležnosti:

- jamčenje i provođenje ljudskih prava;
- zdravstvo;
- politika zaštite čovjekove okoline;
- komunikacijska i transportna infrastruktura u skladu sa Ustavom Federacije BiH;
- socijalna politika;
- provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana BiH sa teritorije FBiH i o boravku i kretanju stranaca;
- turizam;
- korištenje prirodnih bogatstava.

Područje Kantona Sarajevo zauzima centralni položaj u Bosni i Hercegovini. To je prostor u kojem se susreću Istok i Zapad, Sjever i Jug, prožimaju slojevi historije i raznolikosti različitih kultura i njihovih duhovnih i materijalnih sedimenata. Sarajevo je administrativno-politički, privredni, finansijski, obrazovno-naučno-istraživački, centar kulturnog života države, zdravstveni centar, olimpijski grad.

Kanton Sarajevo je postao član Skupštine evropskih regija (AER) u 2005. godini, a proglašen je Evropskim regionom 2006. godine, što ga vraća u red evropskih metropola i promovira kao mjesto ugodnog življenja i unosnog poslovanja.

Kanton Sarajevo u Federaciji BiH i Bosni i Hercegovini



Ilustracija 1: Kanton Sarajevo

2. PODACI O VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA KOJI SE EMITUJU

2.1. Vrsta vrijednosnog papira

Kanton Sarajevo emituje obveznice, dugoročne dužničke vrijednosne papire, koje zakonitom imaoću daju pravo na naplatu nominalne vrijednosti glavnice i kamate u skladu sa Odlukom o emisiji obveznica.

Ove obveznice se emituju uz kamatnu stopu, koja će biti utvrđena nakon okončanja aukcije za prodaju obveznica na SASE. Obveznice dospijevaju na naplatu u roku od 5 (pet) godina, s tim da se isplata kamate vrši polugodišnje, od datuma upisa u Registar emitenata Komisije za vrijednosne papire FBiH, a isplata glavnice jednokratno na datum dospijea.

2.2. Naziv organa koji je donio Odluku o emisiji obveznica

Vlada Kantona Sarajevo na 92. sjednici održanoj dana 17.08.2017. godine donijela je Odluku o zaduženju Kantona Sarajevo putem emisije obveznica Kantona („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 33/17).

2.3. Pravni status obveznica

Obveznice se emituju u nematerijalizovanom obliku, u obliku elektronskog zapisa, u seriji, glase na ime, slobodno su prenosive i neosigurane su.

Obveznice predstavljaju neosigurane, direktne i bezuslovne obaveze Emitenta, koje su međusobno ravnopravne i istog ranga sa svim drugim sadašnjim i budućim neosiguranim obavezama Emitenta.

Obaveze Emitenta, odnosno isplata kamate i glavnice, izvršavat će se iz redovnih prihoda Kantona.

2.4. Prava sadržana u obveznicama

Obveznice ove emisije su slobodno prenosivi dužnički vrijednosni papiri, koji predstavljaju direktnu i bezuslovnu obavezu Emitenta.

Vlasnik obveznica ima prvo na naplatu nominalne vrijednosti glavnice i pripadajuće kamate.

U prvoj i svim narednim godinama do dospijeca vlasnik obveznice ima pravo na kamatu obračunatu na ukupan iznos glavnice, koja će se isplaćivati u skladu sa tačkom 2.11. ovog Prospekta.

Nijedan vlasnik obveznice nema pravo da traži prijevremeno dospijec.

Prava i obaveze iz obveznica, stiču se, prenose i ograničavaju njihovim upisom na račune vlasnika obveznica u Registru vrijednosnih papira u F BiH (dalje u tekstu: Registar).

Obveznice koje emituje Kanton Sarajevo, ne sadrže pravo preče kupovine.

Kanton može u bilo kojem periodu, bez saglasnosti vlasnika obveznica, emitovati druge vrijednosne papire.

2.5. Ukupan iznos emisije obveznica

Emituje se 13.075 (trinaesthiljadasedamdestpet) obveznica, nominalne vrijednosti KM 1.000,00 (slovima: hiljadukonvertibilnihmaraka) po obveznici na dan dospijeca.

Ukupna nominalna vrijednost emisije je 13.075.000,00 KM (slovima: trinaestmilionasedamdesetpethiljadakonvertibilnihmaraka).

2.6. Ukupan iznos emitovanih vrijednosnih papira Kantona Sarajevo

Kanton Sarajevo je do sada emitovao 6.400 (šestihiljadačetiristotine) obveznica sa rokom dospijea tri (3) godine i 4.356 (četirihiljadetristotinepedestšest) obveznica sa rokom dospijea tri (3) godine.

2.7. Prinos na obveznice

Obveznice će nositi prinos po kamatnoj stopi, koja će biti utvrđena nakon okončanja aukcije za prodaju obveznica na SASE.

2.8. Cijena i način određivanja cijene obveznica u emisiji

Emisija obveznica će se vršiti javnom ponudom putem aukcije na SASE, metodom višestruke cijene.

Aukcija obveznica na primarnom tržištu obavlja se putem aukcijske platforme berzanskog trgovinskog sistema (dalje u tekstu: BTS) SASE u periodu od 9:00 do 13:00 sati osim ako u javnom pozivu nije drugačije naznačeno.

Ponude za kupovinu obveznica unose se u BTS kao kupovni nalozi u periodu od 9:00 do 10:00, dok se ponuda za prodaju obveznica unosi kao prodajni nalog u BTS u periodu od 10:00 do 13:00 sati.

Cijena obveznica utvrđuje se na osnovu slijedeće formule:

$$CIJENA = \left[\frac{\text{isplata}}{\left(1 + \frac{\text{prinos}}{\text{učestalost}}\right)^{\left(N - 1 + \frac{DSC}{E}\right)}} \right] + \left[\sum_{k=1}^N \frac{100 \times \frac{\text{stopa}}{\text{učestalost}}}{\left(1 + \frac{\text{prinos}}{\text{učestalost}}\right)^{\left(k - 1 + \frac{DSC}{E}\right)}} \right] - \left(100 \times \frac{\text{stopa}}{\text{učestalost}} \times \frac{A}{E} \right)$$

DSC = broj dana od datuma poravnanja do narednog kuponskog datuma,

E = broj dana u kuponskom periodu u koji ulazi datum poravnanja,

N = broj kupona plativih između datuma poravnanja i datuma isplate,

A = broj dana od početka kuponskog perioda do datuma poravnanja.

Cijena obveznice se utvrđuje na osnovu ponude i potražnje na aukciji.

2.9. Mjesto i način upisa i uplate obveznica

Kod emisije putem SASE upis vrijednosnih papira vrši se kod profesionalnih posrednika davanjem naloga za kupovinu vrijednosnih papira, a pod izvršenim upisom smatra se unošenje naloga u berzanski sistem trgovanja, ukoliko sistem primi takav nalog.

Berza nakon završetka upisa dostavlja izvještaj o zaključenim transakcijama svim profesionalnim posrednicima, koji su učestvovali u zaključivanju transakcija i njihovim bankama depozitarima.

Ponude za kupovinu obveznica unose se u BTS kao kupovni nalozi na dan 26.09.2017. u periodu od 09:00 do 10:00 sati.

Ministarstvo zadržava pravo da prihvati ponudu u cjelini, djelimično ili da odbije sve ponude za kupovinu.

Ukoliko bude upisano više obveznica nego što ih je ponuđeno na javnoj ponudi, redoslijed kupaca i kupljene količine, rangiraju se na osnovu kupovnog prinosa navedenog u nalogu počevši od najnižeg prema najvišem, a u slučaju postojanja kupovnih naloga sa istim prinosom, BTS rangira naloge prema vremenu unošenja naloga, tako da ranije uneseni nalozi imaju prednost.

Banka depozitar profesionalnog posrednika preko kojeg se vrši kupovina obveznica dužna je banci depozitaru emitenta prenijeti uplate za obveznice i dostaviti spisak kupaca obveznica sa količinom koju su kupili, naredni radni dan od dana aukcije do 12:00 sati.

2.10. Uspješnost emisije

Emisija će se smatrati uspješnom ukoliko se upiše i uplati najmanje 60% ukupnog broja ponuđenih obveznica.

Komisija donosi Rješenje o uspješnosti emisije.

2.11. Isplata kamate i glavnice

Isplata kamate će se vršiti polugodišnje od datuma upisa u Registar emitenata kod Komisije za vrijednosne papire u FBiH, a isplata glavnice jednokratno po dospeljuću.

Isplata kamate i glavnice će biti izvršena na dan dospeljeca. U slučaju kašnjenja sa isplatom kamata i glavnice, Emitent je obavezan platiti zateznu kamatu za period kašnjenja.

Datum dospeljeca za isplatu glavnice i kamate: 5 (pet) godina od dana upisa obveznica u Registar emitenata kod KVP u FBiH, a koji ne može biti duži od 15 (petnaest) dana od datuma dospeljeca koji se koristi za izračun cijene. Ukoliko je dan isplate kamate i glavnice iz obveznice neradni dan, isplata će se vršiti prvog narednog radnog dana. Radni dan je dan koji je utvrđen kao radni dan Registra, te poslovnih banaka koje obavljaju poslove platnog prometa u FBiH.

2.12. Prijevremeni otkup obveznica

Ministarstvo može da objavi javni poziv za prijevremni otkup obveznica Kantona, na način predviđen Odlukom o uslovima i procedurama emisije obveznica Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 22/16).

2.13. Cilj prikupljanja sredstava

Budžetom Kantona za 2017. godinu i Zakonom o izvršavanju Budžeta Kantona Sarajevo za 2017. godinu planirano je zaduženje na domaćem tržištu od 40,48 miliona KM.

Emisija obveznica kao način zaduživanja, prikupljanja potrebnih finansijskih sredstava, odabran je nakon analiza provedenih u Ministarstvu finansija zbog mogućnosti postizanja niže kamatne stope zaduživanjem na tržištu vrijednosnih papira, u odnosu na dugoročno kreditno zaduženje.

Radi poštivanja zakonskog ograničenja po članu 7. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH, koje se odnosi na ograničenje zaduženosti od 10% i minimalnog rizika likvidnosti, Ministarstvo se opredijelilo za metod povrata glavnice jednokratno, na datum dospijea.

Ovom emisijom obveznica finansirat će se dio kapitalnih projekata u vrijednosti 13.075.000,00 KM.

Kapitalni projekti koji će se finansirati ovim sredstvima, utvrđeni su u članu 6. Budžeta Kantona Sarajevo za 2017. godinu, kako slijedi:

Tabela 2: Kapitalni projekti koji će se finansirati emisijom obveznica

MINISTARSTVO	PROJEKAT	IZNOS
MINISTARSTVO ZA BORAČKA PITANJA	- Kupovina stanova u vlasništvo za boračku populaciju	1.000.000,00 KM
	- Otkup zemljišta za proširenje Spomeničkog kompleksa Tunel spasa-I faza (Fond Memorijala)	250.000,00 KM
MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA	- Izgradnja i rješavanje imovinsko pravnih odnosa na primarnim gradskim saobraćajnicama	7.145.000,00 KM
MUP-UPRAVA POLICIJE	- Nabavka motornih vozila-Uprava policije	3.000.000,00 KM
MINISTARSTVO KULTURE I SPORTA	-Izgradnja sportske dvorane Bjelašnica-Trnovo	200.000,00 KM
	-Rekonstrukcija skakaonica na Malom polju na Igmanu	100.000,00 KM
MINISTARSTVO ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU, RASELJENA LICA I IZBJEGLICE	-Izgradnja Porodičnog savjetovaništa	1.080.000,00 KM
MINISTARSTVO KOMUNALNE PRIVREDE I INFRASTRUKTURE	-Sufinansiranje projekta natkrivanja tržnica i pijaca u Kantonu Sarajevo	200.000,00 KM
	- Nabavka mehanizacije i opreme za pražnjenje kontejnera	100.000,00 KM
UKUPNO		13.075.000,00 KM

Sredstva potrebna za servisiranje duga po emitovanim obveznicama po njihovom dospijeću, osiguravat će se u Budžetima narednih godina.

2.14. Registracija emisije obveznica kod Registra

Upis emitovanih obveznica na račun kupaca vrši Registar vrijednosnih papira u FBiH po registraciji obveznica u Registar emitenata kod Komisije za vrijednosne papire FBiH, najranije istog dana.

Nakon donošenja Rješenja o uspješnosti emisije od strane Komisije, Registar registruje obveznice u skladu sa ugovorom sa Ministarstvom i o tome obavještava SASE i Ministarstvo.

2.15. Način utvrđivanja cijene obveznice na sekundarnom tržištu

Obveznice će biti uvrštene na Kotaciju obveznica SASE, gdje će se i vršiti sekundarna trgovina. Cijena obveznica zasnivaće se na tzv. „čistoj cijeni“, što znači da ne obuhvata stečenu kamatu.

Plaćanje po obavljenoj kupovini obveznica na SASE obavljat će se prema cijeni po kojoj se trgovalo uvećanoj za stečenu kamatu za razdoblje od zadnje isplate kamate pa sve do dana poravnanja posla zaključenog na berzi (T+2), neuključujući dan poravnanja posla.

2.16. Način isplate glavnice i kamate u sekundarnoj trgovini

Obračun i poravnanje u sekundarnoj trgovini obveznica vršit će Registar. Rok za izvršenje novčanih obaveza i obaveza prenosa vrijednosnih papira, za sve poslove sklopljene na Berzi određenog dana (T) su dva (2) radna dana nakon zaključenja posla (T+2).

3. PODACI O AGENTU EMISIJE, BANCII DEPOZITARU I PLATNOM AGENTU

3.1. Agent emisije

Agent emisije:	SEE Investment Solutions d.o.o. Sarajevo
Sjedište:	Obala Kulina bana 25, 71 000 Sarajevo
Telefon:	+387 33 275 650
Fax:	+387 33 275 651
E-mail:	info@seeinvestments.ba
Web:	www.seeinvestments.ba

3.2. Banka depozitar

Banka depozitar: **UniCredit bank d.d. Mostar**
Sjedište: Kardinala Stepinca bb, 88000 Mostar
Telefon: +387 33 491 777
E- mail: custody@unicreditgroup.ba
Web: www.unicredit.ba

3.3. Platni agent

Platni agent: **Registar vrijednosnih papira u FBiH**
Sjedište: Maršala Tita 62/II, Sarajevo
Telefon: +387 33 279 150
E-mail: info@rvp.ba
Web: www.rvp.ba

4. RIZIK ULAGANJA I UZROCI RIZIKA

4.1. Opšti podaci o rizicima

Rizik ulaganja je stepen neizvjesnosti prinosa investicije. Investitor svjesno preuzima pojedine vrste rizika, u skladu sa vlastitim preferencijama odnosa rizika i povrata na investiciju. U nastavku su dati faktori rizika za ulaganje u obveznice Kantona Sarajevo, a investitor bi svakako trebao izvršiti vlastitu procjenu finansijskog položaja Kantona, te informacija, koje mogu uticati na uspjeh emisije i povrat investicije.

4.2. Sistemski rizik

Sistemski rizik je rizik koji je povezan s opštim uslovima na tržištu kapitala i kao takav se ne može diverzifikovati. Na sistemski rizik utiču: makroekonomska situacija u zemlji, ekonomski rast, politički događaji, zaposlenost, nivo cijena, itd. Dakle, sistemski rizik pojedine države uključuje sve rizike povezane s mogućom političkom nestabilnošću, što se odražava na integritet i postojanje same države.

Kreditni rejting Bosne i Hercegovine na nivou je B3 sa stabilnim izgledima (Moody's), odnosno B sa stabilnim izgledima (Standard & Poors').

Kao rezultat svojih analiza 9. septembra 2016. agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima", dok je u februaru 2016. agencija Moody's Investors Service potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima"⁴.

Kanton Sarajevo dijeli isti sistemski rizik kao i ostali emitenti obveznica u BiH.

⁴ Izvor: Centralna banka BiH, www.cbbh.ba

4.3. Finansijski rizik

4.3.1. Kreditni rizik

Na cijenu obveznica može uticati promjena kreditnog rejtinga BiH. Promjena će zavisiti u najvećoj mjeri od makroekonomskih kretanja u domaćoj ekonomiji, a u slučaju pojave budžetskog deficita u bilansu tekućih transakcija moglo bi dovesti do revizije postojećeg investiciono kreditnog rejtinga BiH, pa i do njegovog snižavanja, što bi za posljedicu imalo pad cijena svih dužničkih vrijednosnih papira. S druge strane, pozitivna kretanja mogla bi dovesti do rasta kreditnog rejtinga, što bi za posljedicu imalo rast cijena dužničkih vrijednosnih papira.

Emisija obveznica Kantona Sarajevo nosi jednak kreditni rizik, kao i emisije drugih emitenata na tržištu kapitala u FBiH.

4.3.2. Rizik kamatne stope

Kamatna stopa ovog izdanja bit će utvrđena u aukciji za prodaju obveznica, a u zavisnosti od pristiglih ponuda za kupovinu obveznica. Kanton Sarajevo nema uticaja na ponašanje kamatnih stopa na tržištu, tako da rast kamatnih stopa na tržištu može prouzrokovati pad cijene obveznica, što može negativno uticati na investitore. Također, pad kamatnih stopa na tržištu može dovesti do rasta cijena obveznica što bi imalo pozitivne efekte na investitore.

Obveznice Kantona Sarajevo dijele opći rizik kamatne stope zajedno sa obveznicama drugih emitenata na tržištu kapitala u FBiH.

4.3.3. Valutni rizik

Valutni rizik je rizik promjene vrijednosti finansijskih instrumenata uslijed promjene kursa. Konvertibilna marka (KM) kao zvanična valuta u BiH vezana je za Euro. Centralna banka BiH održava monetarnu stabilnost u skladu sa „Currency board“ aranžmanom (1 KM = 0,51129 EUR, odnosno 1 EUR=1,95583 KM), što znači da izdaje domaću valutu uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima po fiksnom kursu (1 KM = 0,51129 EUR, odnosno 1 EUR=1,95583 KM).

Radi očuvanja realne vrijednosti, ukoliko dođe do promjene kursa KM u odnosu na EUR, primjenjivat će se valutna klauzula (preračun KM u EUR, odnosno EUR u KM) po srednjem kursu, prema kursnoj listi Centralne banke BiH na dan promjene kursa.

4.3.4. Operativni rizik

Operativni rizik (informacioni sistemi, procedure, ljudski faktor, dokumentacija) proizilazi iz svakodnevnih aktivnosti Kantona, odnosno Ministarstava koja ga čine, zajedno sa pratećim agencijama, službama, institucijama itd.

Izveštaj o finansijskoj reviziji Budžeta Kantona Sarajevo za 2015. godinu, koji je sačinio Ured za reviziju institucija u FBiH, pokazuje da je Kanton Sarajevo napravio značajan napredak, te u potpunosti ili djelimično ispoštovao preporuke iz ranijih izvještaja, a koje se tiču svakodnevnih aktivnosti, u smislu procedura, rokova i dokumentacije.

To se posebno odnosi na dosljedno pridržavanje odredbi Zakona o budžetima u FBiH i Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH kod pripreme i izrade budžeta, kao i kod budžetskog izvještavanja.

4.3.5. Politički rizik

Politički rizik pojedine države uključuje sve rizike povezane s mogućom političkom nestabilnošću, uključujući cjelovitost i postojanost države kao takve. Uzimajući u obzir trenutne unutrašnje i spoljnopolitičke odnose i politike BiH, može se zaključiti da je za BiH glavni spoljnopolitički cilj članstvo u Evropskoj Uniji, kojeg zastupaju sve parlamentarne političke partije. S tim u vezi, u februaru 2016. godine BiH je predala aplikaciju za članstvo u Evropskoj Uniji, koja je prihvaćena 20. septembra 2016. godine na sjednici Vijeća za opće poslove Evropske Unije.

Politički rizik zavisi i od uticaja procesa tranzicije na tržišnu ekonomiju. Za države koje se nalaze u procesu tranzicije karakterističan je povećan politički rizik, koji zavisi od odnosa zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, te sindikata, ali i odnosa između zajedničkih organa BiH, institucija entiteta i kantona. Politički i opšti društveni rizik svojstven je svim dijelovima jednog društva i na njega se po pravilu iz perspektive pojedinca ne može individualno uticati.

Stoga je i ova komponenta rizika jednaka za obveznice Kantona Sarajevo, kao i za sve ostale obveznice na tržištu kapitala u FBiH.

4.3.6. Tržište kapitala

Tržište kapitala FBiH karakteriše dominantno prisustvo vlasničkih vrijednosnih papira (dionica) nastalih u procesu privatizacije. Realizovane su svega tri emisije općinskih obveznica i dvije emisija kantonalnih obveznica. S druge strane, Vlada FBiH, putem Ministarstva finansija kontinuirano vrši emisije obveznica i trezorskih zapisa za budžetske potrebe, kao i emisije obveznica po osnovu verifikovanih računa stare devizne štednje i ratnih potraživanja. Usljed slabe likvidnosti tržišta dionica, federalnim obveznicama pripada značajan obim prometa na SASE.

Do sada su realizovane dvije emisija kantonalnih obveznica. Prvom emisijom putem aukcije na Sarajevskoj berzi / burzi, Kanton Sarajevo je emitovao 6.400 obveznica s rokom dospeljaća tri (3) godine. Obveznice, koje dospijevaju na naplatu 02.06.2020. godine prodate su po prosječnoj kamatnoj stopi od 2,85%.

Na ovaj način obezbijeđena su sredstva u iznosu od 6,4 miliona KM za finansiranje kapitalnih projekata Ministarstva pravde i uprave, Ministarstva saobraćaja, Ministarstva privrede, Ministarstva zdravstva i dio budžetskog deficita iz prethodnih godina, planiranih Budžetom Kantona Sarajevo za 2017. godinu.

Drugom emisijom putem aukcije na Sarajevskoj berzi/burzi, Kanton Sarajevo je emitovao 4.356 obveznica s rokom dospijeca tri (3) godine. Obveznice, koje dospijevaju na naplatu 29.06.2020. godine prodate su po prosječnoj kamatnoj stopi od 2,85%.

Na ovaj način obezbijeđena su sredstva u iznosu od 4,356 miliona KM za finansiranje kapitalnih projekata Ministarstva saobraćaja i Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša planiranih Budžetom Kantona Sarajevo za 2017. godinu

Uspješne aukcije obveznica pokazuju porast povjerenja investitora nastalog kao posljedica transparentnog i unaprijeđenog načina upravljanja javnim finansijama, stabilnog i odgovornog finansijskog poslovanja Kantona, sa jedne, te povoljnijih uslova emisije (rok otplate tri godine, bez grace perioda, valutna klauzula), sa druge strane.

Osim emisije obveznica predstavljene ovim Prospektom, u narednom periodu planirana je još jedna emisija obveznica Kantona Sarajevo, u oktobru. Njenom realizacijom omogućit će se finansiranje preostalih kapitalnih projekata predviđenih Budžetom za 2017. godinu, a koji su od značaja za ukupni društveno-ekonomski razvoj Kantona Sarajevo, kao i dijela budžetskog deficita.

Generalno gledajući, ograničavajući faktor za javne emisije jeste veličina tržišta, dok se prednosti mogu tražiti u značajnom potencijalu domaćih institucionalnih investitora, u prvom redu banaka i društava za osiguranje.

S obzirom na nominalni iznos obveznice od 1.000,00 KM, potencijalni investitori su svakako i ostali privredni subjekti, fondovi, ali i fizička lica, koja raspolažu značajnim novčanim sredstvima u vidu štednje i depozita na računima kod komercijalnih banaka⁵.

4.3.7. Viša sila – „Force majeure“

Pod ovim pojmom podrazumijevaju se događaji, koji imaju negativan uticaj i mogu prouzrokovati negativne posljedice i gubitke za emitenta kao što su:

1. rat, invazija, djelovanje vanjskog neprijatelja, terorističko djelovanje, neprijateljstva (bez obzira da li je rat objavljen ili nije), građanski rat,
2. pojava epidemije kojom su pogođeni građani i radnici Kantona,

⁵ Prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH), ukupni depoziti stanovništva kod komercijalnih banaka u BiH, na kraju septembra 2016. godine, iznosili su 10,25 milijardi KM, što je najveći zabilježeni iznos depozita do sada. U ukupnim depozitima kod komercijalnih banaka u BiH, depoziti stanovništva imaju daleko najveći udio od 59,6%. (<http://cbbh.ba/press/ShowNews/1122>)

3. slučajevi kao što su: zemljotresi, tornada, orkani, poplave, požari izuzev predvidljivih i uobičajenih klimatskih i prirodnih pojava koje uzrokuju oštećenja ili uništenje,
4. bitan zastoj u radu kao posljedica sudskih naloga, zabrana ili sličnih naloga koje su dobile treće strane,
5. kolektivni radni sporovi, štrajkovi ili radnje demonstiranja.

Prema ovom kriteriju, ne postoje naznake da Kantonu Sarajevo prijete rizici više sile koji bi mogli ugroziti emisiju obveznica u većoj mjeri nego što je to slučaj kod drugih emitenata na tržištu kapitala u FBiH.

5. O KANTONU SARAJEVO⁶

5.1.1. Geografski položaj i stanovništvo

Kanton Sarajevo se nalazi u jugoistočnom dijelu Bosne i Hercegovine i jedan je od deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine. Zahvata površinu od 1.276,9 km² što čini 4,9% teritorije FBiH. Prema popisu 2013. godine u Kantonu Sarajevo živi 413.593 stanovnika, što čini 18,6% stanovnika FBiH (2.219.220).

Sarajevo je smješteno i formiralo se u Sarajevsko-zeničkoj kotlini, koja se u odnosu na dvije veće prirodne cjeline nalazi između Panonske nizije na sjeveru i Mediterana na jugu. Povoljan geografski položaj Sarajeva određen je kombinovanim djelovanjem prirodnih elemenata i društvenih faktora. Na ovom prostoru su se susretale razne civilizacije i narodi koji su ostavili specifičan kolorit.

Prirodni faktor je imao dominantan uticaj da ovaj prostor bude sjecište puteva, sa naizmjeničnom promjenom važnosti pojedinih pravaca u zavisnosti od trenutnih društvenih događanja. Tako je Sarajevo, dolinom rijeke Bosne povezano sa Podunavljem i Srednjom Evropom na sjeveru, a dolinom rijeke Neretve sa Jadranskim morem i Mediteranom na jugu. Dolinom rijeka Lašve i Vrbasa povezano je sa Zapadnom Evropom, a dolinama rijeka Miljacke i Prače sa Istočnom Evropom. Ovim prirodnim koridorima danas prolaze putne komunikacije kako drumske tako i željezničke, a njihovom modernizacijom Sarajevo bi se brže povezalo sa susjednim državama i cjelovitije valoriziralo svoje kulturno-historijsko naslijeđe.

Koridor Vc je glavni faktor integracije Kantona Sarajevo i Bosne i Hercegovine u evropske saobraćajne puteve na sjeveru i sa morem na jugu. Vazdušnim saobraćajem Sarajevo je povezano sa cijelim svijetom.

⁶ Podaci o geografskom i geopolitičkom položaju, stanovništvu i pokazateljima razvijenosti Kantona Sarajevo preuzeti su iz Strategije razvoja Kantona Sarajevo do 2020. god. ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 41/16)

Sarajevo pruža mogućnost raznih i bogatih sadržaja turističkog boravka tokom čitave godine. Prirodni uslovi pogoduju organizaciji ljetne i zimske rekreacije u planinskim predjelima Bjelašnice, Igmana itd. Na njima se nalaze i bogata lovna područja, atraktivne pećine, klisure, kanjoni, vodopadi i jezera. Planine Sarajeva predstavljaju najkvalitetnije predjele BiH za razvoj zimskih sportova i zimskog turizma.

U cjelini posmatrano, 78% teritorija Kantona spada u planinski rejon iznad 700 metara nadmorske visine (m.n.v), 13% terena pripada brdskom rejonu od 550 do 700 m.n.v., a svega 9% prostora pripada nizijskom rejonu do 550 m.n. v.

Pitke, mineralne, termalne i termomineralne vode su najznačajniji prirodni resurs Kantona Sarajevo i osnov za razvoj niza djelatnosti u skladu sa postavkama održivog razvoja.

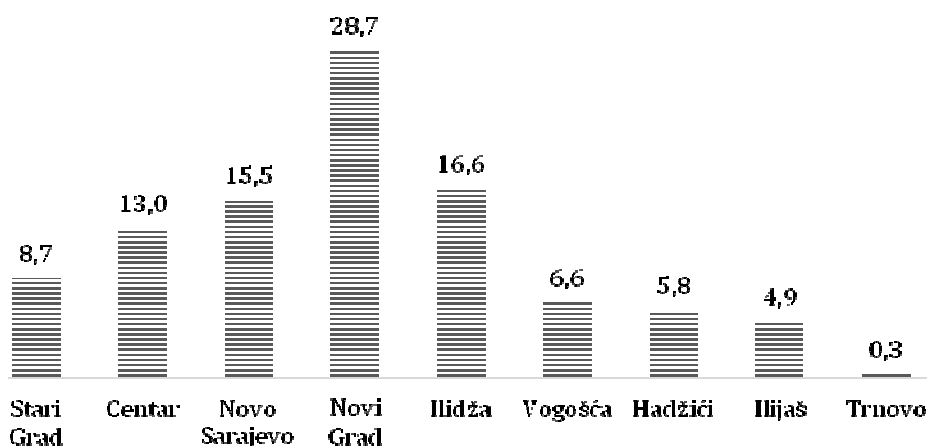
Geopolitički položaj Sarajeva određen je pozicijom Sarajeva i njegovom ulogom glavnog grada Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno funkcijama koje u tom svojstvu obavlja.

U Sarajevu su locirani Parlament BiH i Parlament FBiH, Vijeće ministara BiH i Vlada FBiH, sudovi i druge institucije državnog i federalnog značaja, brojna diplomatsko-konzularna i privredna predstavništva, predstavništva međunarodnih institucija i organizacija koje djeluju u BiH, itd.

Stanovništvo

Broj stanovnika na području Kantona Sarajevo sredinom 2016. godine bio je 417.498 stanovnika, od kojih je na području Grada Sarajeva 275.097 stanovnika. Najveća koncentracija stanovnika bila je na području općine Novi Grad sa 28,7% učešća u ukupnom stanovništvu Kantona. Najmanje stanovnika živi u općini Trnovo, 1.238 ili 0,3% od ukupnog stanovništva Kantona Sarajevo.

Stanovništvo Kantona Sarajevo po općinama 2016. (%)



Grafikon 2: Stanovništvo u Kantonu Sarajevo

Na području Kantona Sarajevo, općina sa najvećom površinom je Trnovo (338,4 km²), a sa najmanjom Novo Sarajevo (9,9 km²).

Najgušće naseljena općina je Novo Sarajevo sa gustom naseljenosti 6.529,2 st/km², što je 20,1 puta više od prosječne gustine naseljenosti Kantona (326,9 st/km²). Gustina naseljenosti je najmanja u općini Trnovo i iznosi 3,7 st/km². Veću gustinu naseljenosti u odnosu na prosječnu gustinu naseljenosti Kantona Sarajevo imaju općine Novi Grad, Centar, Stari Grad, Ilidža i Vogošća.

U 2016. godini, na području Kantona Sarajevo, živi 18,2% stanovništvo starosti do 14 godina, 11,6% stanovništvo iznad 65 godina, a radni kontigent stanovništva, grupacija od 15 do 64 godine starosti čini 70,2% ukupnog stanovništva.

U 2016. godini najveće učešće mladog stanovništva do 14 godina je u općini Ilijaš 20,4%, a najmanje u općini Trnovo 13,1%. Učešće starije grupacije stanovnika iznad 65 godina je najveće u općini Trnovo 24,5%, a najmanje u općini Vogošća, oko 7,9%.

Različita dinamika mladog i starog stanovništva prouzrokuje promjene učešća tih dobnih grupa u ukupnom stanovništvu u Kantonu Sarajevo. Između 2015. i 2016. godine, povećano je učešće mladih sa 17,1% na 18,2%, a smanjeno je učešće starijih preko 65 godina sa 12,4% na 11,6%.

U Kantonu Sarajevo u 2016. godini rođeno je 4.583 stanovnika, a **stopa nataliteta** je iznosila 11,4 promila, što je rast u odnosu na prethodnu godinu.

U Kantonu Sarajevo 2016. godine ukupno je umrlo 4.295 lica, tako da je **stopa mortaliteta** 10,3 promila, što je izvjesno smanjenje u odnosu na prethodnu godinu.

Stopa prirodnog priraštaja na području Kantona Sarajevo u 2016. godini je 1,1 promil, a u prethodnoj godini je iznosila 0,4 promila.

5.1.2. Pregled osnovnih pokazatelja razvijenosti Kantona Sarajevo

Kanton Sarajevo, površinom od 1.277,3 km² jedan je od prostorno manjih kantona na području Federacije BiH, zauzima svega 4,9% teritorije Federacije BiH. Sredinom 2016. godine na području Kantona živi 417.498 stanovnika, što je oko 19% populacije Federacije BiH.

Sarajevski kanton, sa prosječnom gustom naseljenosti od 326,9 st/km², oko 3,9 puta je iznad prosječne gustine naseljenosti Federacije BiH i njen je najgušće naseljen kanton.

Svi parametri vitalne statistike KS veći su u odnosu na parametre FBiH: stopa nataliteta za 3 promila, stopa mortaliteta za 0,7 promil, a stopa prirodnog priraštaja u Kantonu Sarajevo i dalje pozitivna 1,1 promil, dok je u FBiH negativna i iznosi -0,7 promila.

Krajem 2016. godine u Kantonu je bilo 130.535 zaposlenih lica, što je najveća koncentracija (28,2%) radnih mjesta u FBiH. Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva Kantona je 31,3% što je za oko 50% veće od ostvarenog stepena u FBiH.

U istom periodu, na području Kantona bilo je 69.163 nezaposlenih, što je oko 18,6% nezaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine. Stopa registrovane nezaposlenosti u Kantonu iznosi 34,6% i manja je od registrovane u FBiH za oko 10 procentnih poena.

Na području Kantona Sarajevo u 2015. godini ostvarena je vrijednost BDP u iznosu od 6,3 milijarde KM, što je 33,5% društvenog bruto proizvoda ostvarenog u FBiH. Prosječno ostvareni društveni bruto proizvod po stanovniku je 15.004 KM, i prema ovom pokazatelju razvijenosti, Kanton je 1,8 puta razvijeniji od prosjeka FBiH.

Na području Kantona Sarajevo isplaćeno je oko 38,4% investicija u FBiH, a ostvareno 32,9% ukupnih investicija u FBiH.

Ukupno registrirani poslovni subjekti na području Kantona, njih 34.132, predstavljaju 25,5% poslovnih subjekata Federacije.

U 2016. godini u Sarajevskom kantonu je boravilo 407.567 turista, što predstavlja 50,3% ukupnog broja turista koji su posjetili FBiH.

U toku 2016. godine u Kantonu je ostvaren uvoz u vrijednosti od oko 3,7 milijardi KM ili 33,6% ukupnog uvoza FBiH. U istom periodu ukupan izvoz roba i usluga sa područja Kantona ostvaren je u vrijednosti od preko 1,0 milijarde KM, ili 16,6% ukupno ostvarenog izvoza FBiH. Stepen pokrivenosti uvoza izvozom u Kantonu je 28,3%, i značajno je manji od ostvarenog u FBiH.

Na početku 2016/2017. školske godine, područje Kantona broji 36.490 učenika osnovnog obrazovanja, što je 19,4% od ukupnog broja učenika osnovnog obrazovanja FBiH. Škole srednjeg obrazovanja pohađa 15.285 učenika, što je učešće od 18,5% u ukupnom broju srednjoškolskih učenika u FBiH. Na području Kantona Sarajevo upisano je 32.214 studenata, a to je preko 46,5% od ukupnog broja studenata na području FBiH.

U 2016. godini Kanton Sarajevo ima 1.424 ljekara što je 29,9% od ukupnog broja ljekara u FBiH, 253 stomatologa ili 43,1% od ukupnog broja stomatologa u FBiH.

Prema navedenim pokazateljima, Kanton Sarajevo na području Federacije Bosne i Hercegovine se pokazuje kao značajno područje koncentracije ekonomskih potencijala (stanovništvo, zaposlenost, nezaposlenost), kao i efekata razvijenosti (stepen zaposlenosti, obim vanjsko-trgovinske razmjene). Najveći bruto domaći proizvod po stanovniku u FBiH se ostvaruje u Kantonu Sarajevo. To je najveći obrazovni, zdravstveni i turistički centar u Federaciji BiH.

Posebno treba istaći, da iako u Kantonu Sarajevo boravi manje od 20% stanovništva na oko 5% površine u odnosu na FBiH, pokazatelji BDP-a, isplaćenih investicija, obima vanjsko-trgovinske razmjene, broja poslovnih subjekata su oko 30% u odnosu na FBiH, što ukazuje na ekonomsku vitalnost Kantona.

Tabela 3. Osnovni pokazatelji Kantona Sarajevo i FBiH 2016.

Osnovni pokazatelji	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Odnos KS i FBiH
Površina	1.277,30	26.109,70	4,9
Gustina naseljenosti st/km ²	326,9	84,5	3,9
Ukupno stanovništvo (sredinom godine)	417.498	2.206.231	18,9
Stanovništvo ispod 15 godina	75.903	408.724	18,6
Radni kontigent (15-65 godina)	293.170	1.556.536	18,8
Stanovništvo iznad 65 godina	48.425	240.971	20,1
Stopa nataliteta (na 1.000 stanovnika)	11,4	8,4	1,4
Stopa mortaliteta (na 1.000 stanovnika)	10,3	9,6	1,1
Stopa prirodnog priraštaja (na 1.000 stanovnika)	1,1	-0,7	-1,6
Broj zaposlenih (XII)	130.535	462.933	28,2
Broj nezaposlenih (XII)	69.163	372.207	18,6
Radna snaga	199.698	835.140	23,9
Stepen zaposlenosti stanovništva (%)	31,3	21,0	1,5
Stepen zaposlenosti radnog kontigenta (%)	44,5	29,7	1,5
Stopa nezaposlenosti (u odnosu na radnu snagu, %)	34,6	44,6	0,8
Prosječna neto plaća u KM (XII)	1.049	861	1,2
Društveni bruto proizvod (u 000 KM, 2015.)	6.248.265	18.677.169	33,5
Društveni bruto proizvod per capita - BDP/pc u KM (2015.)	15.004	8.466	1,8
Poreski prihodi po stanovniku u KM	287	156	1,8
Registrirani poslovni subjekti	34.132	134.019	25,5
Isplaćene investicije (u 000 KM, 2015.)	1.110.308	2.892.819	38,4
Ostvarene investicije (u 000 KM, 2015.)	819.914	2.495.001	32,9
Indeks fizičkog obima proizvodnje (2016/2015.)	97,5	107,6	90,6
Indeks prerađivačke industrije (2016/2015.)	96,8	115,2	84,0
Broj turista	407.567	811.055	50,3
Broj noćenja	822.045	1.613.567	50,9
Izvoz (000 KM)	1.039.432	6.259.782	16,6
Uvoz (000 KM)	3.669.805	10.925.411	33,6
Obim vanjsko-trgovinske razmjene (000 KM)	4.709.237	17.186.193	27,4
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom (%)	28,3	57,3	49,4
Broj učenika osnovnih škola (školska 2016/1017.)	36.490	188.430	19,4
Broj učenika srednjih škola (školska 2016/1017.)	15.285	82.675	18,5
Broj studenata (školska 2016/1017.)	32.214	69.345	46,5
Broj ljekara	1.424	4.764	29,9
Broj stomatologa	253	587	43,1
Broj penzionera	87.820	345.629	25,4

Izvor: Analitičko dokumentaciona osnova Zavod za planiranje razvoja KS. Podaci se odnose na 2016 godinu, ako nije drugačije naznačeno.

Sumarni prikaz relativnih nivoa razvijenosti Kantona Sarajevo u odnosu na prosječnu razvijenost Federacije BiH prikazani su kroz stepen razvijenosti, na osnovu čega su kantoni rangirani u odnosu na Federaciju BiH.

Tabela 4. Rang razvijenosti kantona u odnosu na FBiH 2016.

Kantoni	Stepen zaposlenosti u %	Stepen nezaposlenosti u %	Broj učen./osn.+sred/ na 1000 stan.	Poreski prihodi per capita	Indeks odsutnog stanovništva	F BiH=100					Indeks razvijenosti	Rang
						Stepen zaposlenosti	Stepen nezaposlenosti	Broj učenika na 1000 stan.	Poreski prihodi per capita	Indeks odsutnog stanovništva		
Unsko-sanski	17,0	57,4	120,0	94,0	-21,3	57,7	71,9	97,2	60,1	93,7	76,1	8
Posavski	19,1	46,6	88,0	113,0	-33,3	64,8	96,1	71,2	72,2	33,8	67,6	10
Tuzlanski	26,7	52,0	123,0	111,0	-15,5	90,9	84,1	100,2	71,0	122,5	93,7	4
Zeničko-dobojski	28,1	47,9	135,0	133,0	-24,7	95,4	93,2	110,0	85,1	76,7	92,1	5
Bosansko-podrinjski	40,9	34,3	122,0	185,0	-43,2	138,8	123,6	99,5	118,4	-16,0	92,9	6
Srednjobosanski	24,3	47,1	128,0	102,0	-25,7	82,6	94,9	103,7	65,4	71,8	83,7	7
Hercegovačko-neretvanski	31,8	40,9	118,0	202,0	-18,0	108,0	108,7	95,9	129,2	110,0	110,4	3
Zapadno-hercegovački	28,4	39,4	127,0	164,0	5,6	96,5	112,1	103,7	105,1	228,1	129,1	2
Sarajevski	44,0	34,9	124,0	287,0	-15,4	149,6	122,2	101,0	183,9	123,1	136,0	1
Kanton 10	16,8	48,0	85,0	91,0	-29,2	57,0	92,9	69,1	58,6	54,1	66,3	9
Federacija BiH	29,4	44,8	123,0	156,0	-20,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Izvori: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH U 2016. godini

I prema indeksu razvijenosti, koji sublimira nivoe razvijenosti mjereno stepenom zaposlenosti stanovništva, stopom nezaposlenosti, brojem učenika na hiljadu stanovnika, poreskim приходima/pc, te indeksom odsutnog stanovništva, Kanton Sarajevo je rangiran na prvom mjestu, sa vrijednošću indeksa koji je za preko 36% iznad prosječne razvijenosti FBiH.

5.1.3. Strategija razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine

Skupština Kantona Sarajevo usvojila je Strategiju razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine na sjednici održanoj dana 07.09.2016. godine. Strategija razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine je strateški dokument koji usmjerava razvoj, utvrđuje prioritete u razvoju i predstavlja putokaz za sveukupan razvoj Kantona uzimajući u obzir sve njegove dimenzije: ekonomsku, društvenu, okolinsku i prostornu. To je planski dokument, koji ima za svrhu da, kroz procjenu vanjskog i unutrašnjeg okruženja, kreiranje vizije i ciljeva razvoja, razvije podloge za javne politike, koje se ostvaruju putem odgovarajućih projekata u oblastima važnim za ekonomski, socijalni i okolinski razvoj i osigura upotrebu javnih resursa za podršku ostvarenju razvojnih ciljeva, politika i projekata za razvoj Kantona.

Strategija je osnova za donošenje operativnih odluka o javnim investicijama, poduzimanje mjera iz oblasti ekonomskog, socijalnog i okolinskog razvoja i osiguravanje

potrebnih resursa za njihovo provođenje, odnosno alat za upravljanje razvojem Kantona i Budžeta Kantona Sarajevo.

Strategijom je definisana vizija razvoja KS 2020.: *Kanton Sarajevo je evropska dinamična, kreativna i kulturno raznolika regija ugodnog življenja i unosnog poslovanja.*

Sa ciljem stvaranja mehanizma za ostvarenje vizije razvoja, definisano je pet strateških pravaca djelovanja Kantona do 2020. godine, kako bi se osigurala veza između konkretnih budućih akcija i vizije razvoja:

Strateški pravci djelovanja Kantona Sarajevo 2020. - strateški ciljevi:

1. Poboljšati administrativni i poslovni ambijent za ubrzan ekonomski rast i unaprijediti ekonomsku strukturu radi povećanja izvoza roba i usluga
2. Povećati zaposlenost i kreirati nova bolje vrednovana radna mjesta
3. Stvoriti uslove za uključujući društveno ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa
4. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima
5. Unaprijediti sistem upravljanja razvojem Kantona Sarajevo

Na osnovu urađene interne kvantitativne i kvalitativne analize trenutnog stanja u Kantonu, uočenih prilika i prijetnji u užem i širem okruženju Kantona, općih zaključaka vezanih za javnu administraciju, proizilazi nekoliko ključnih strateških izazova i fokusa sa kojima će se Kanton morati suočiti u narednim godinama. Uočeni strateški izazovi su rezultat evaluacije internih i eksternih faktora u Kantonu Sarajevo. To su slijedeći izazovi:

- Kako osigurati rast zaposlenosti (bolje plaćena radna mjesta)?
- Kako postići brži i održiv ekonomski rast i izmjenu ekonomske strukture?
- Kako restrukturirati javni sektor i postići održivost budžeta?
- Kako poboljšati zadovoljavanje socijalnih potreba i povećati socijalnu inkluziju?
- Kako postići aktivizam korisnika socijalnih beneficija i budžetskih transfera?
- Kako živjeti u zdravom i ekološki prihvatljivom okolišu i koristiti ga na ekonomski efikasan i održiv način?
- Kako povećati nivo javnih investicija i privući javno-privatno partnerstvo?

Nevedeni strateški izazovi predstavljaju i podlogu za definiranje strateških fokusa za daljnji rad na Strategiji razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine. Strateško fokusiranje je utemeljeno na jedinstvenim internim snagama sa kojima raspolaže Kanton kao i ključnim nedostacima i izazovima, koje u nekoliko narednih godina treba riješiti.

Osim nalaza koji su proizašli iz SWOT analize, vodilo se računa i o vezi sa fokusima evropskih razvojnih dokumenata, razvojnih i sektorskih strateških dokumenata u BiH kao i Reformske agende za BiH 2015-2018. godine. Ovdje se, prije svega misli na upravljanje razvojem, kao ključnim mehanizmom za provodivost strategije koju nalaže metodologija strateškog planiranja.

Navedeni strateški izazovi su usmjereni na bazni strateški fokus: *Kvalitet života građana u Kantonu Sarajevo*.

Pridruživanjem pojedinačnih nalaza SWOT analize stvorena je osnova za definiranje pet strateških fokusa u daljem radu na Integriranoj strategiji razvoja Kantona Sarajevo do 2020.

Strateški fokus 1. Ubrzan ekonomski rast

Strateški fokus 2. Rast zaposlenosti

Strateški fokus 3. Dostupnost, kvalitet i održivost javnih servisa

Strateški fokus 4. Stanje u okolišu i njegovo stavljanje u funkciju razvoja i podizanja kvaliteta života ljudi

Strateški fokus 5. Razvijen sistem za upravljanje razvojem Kantona

Na temelju strateških fokusa i vizije Kantona definisano je pet strateških ciljeva, koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Oni imaju prepoznatljiva sektorska težišta, ali su istovremeno integralni i povezujući.

Sa ciljem osiguranja vertikalne i horizontalne integracije i usklađenosti sa strateškim okvirom Kantona, posmatrana je usklađenost svakog strateškog cilja sa strateškim dokumentima viših nivoa, i to između ostaloga usklađenost sa Strategijom za pametan, održiv i inkluzivan rast - Evropa 2020, zatim sa Strategijom JI 2020, Strategijom EU za dunavsku regiju, Sporazumom za rast i zapošljavanje BiH, Strategijom za prosperitetnu i integriranu Jadransko-jonsku regiju, te Reformskom agendom, koju su podržali Vijeće ministara BiH, Vlada FBiH i kantonalne vlade.

Institucionalni i organizacioni okvir za provedbu Strategije

Kako bi se ojačao mehanizam za implementaciju razvojnih prioriteta unutar Kantona Sarajevo, kao i stvorila mogućnost za efektivniju realizaciju strateških i prioritarnih ciljeva definisanih unutar Integrirane strategije razvoja Kantona za period 2016-2020., bit će osnažen sistem za upravljanje razvojem.

U skladu sa pomenutim, Kanton će prihvatiti i praktično primijeniti funkcionalni sistem, koji sadrži horizontalnu (između ministarstava) i vertikalnu (između kantonalnih

institucija, viših nivoa vlasti i jedinica lokalne samouprave u sastavu Kantona) koordinaciju, neposredno usklađivanje strateškog planiranja i budžetskih procesa, kao i sistemsku implementaciju, monitoring i evaluaciju razvojnih ciljeva. Sistem za upravljanje razvojem će definisati odgovorne institucije, mehanizme partnerstva i ključne korake procesa, te time omogućiti efektivniju i efikasniju javnu upravu, razvoj orijentisan na rezultate i optimalne apsorpcijske kapacitete za korištenje eksternih finansijskih resursa.

S obzirom na složenost i integriranu prirodu sistema za upravljanje razvojem u Kantonu, njegov institucionalni okvir će činiti Vlada Kantona, kantonalna ministarstva i njihove nadležne strukture odgovorne za planiranje i upravljanje razvojem, te Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo.

5.1.4. Budžet Kantona Sarajevo

Budžet Kantona Sarajevo obavezujući je okvir djelovanja javnog sektora i u finansijskom smislu predstavlja plan prihoda i rashoda. Izrada i izvršavanje budžeta zasniva se na načelima jedinstva, tačnosti, uravnoteženosti i zakonitosti budžeta, načelu univerzalnosti, efikasnosti, ekonomičnosti i transparentnosti. Izrada godišnjeg budžeta zasniva se na budžetskom kalendaru, te Dokumentu okvirnog budžeta, koji obuhvata najmanje jednu fiskalnu godinu i dvije naredne godine. Strukturu budžetskih sredstava čine porezni i neporezni prihodi, kao dominantni izvori budžetskih sredstava, zatim grantovi, donacije, kapitalni primici i račun finansiranja.

Aktivnosti na unapređenju finansijskog sistema

Vlada Kantona Sarajevo je uspostavila stabilnost finansijskog sistema uz potpuno poštivanje budžetske ravnoteže. Na tom putu provedena je racionalizacija javne potrošnje što je rezultiralo efikasnim upravljanjem javnim finansijama, efektivnom javnom potrošnjom, koja je dovela do optimalne kontrole akumuliranog deficita.

Mjere fiskalne politike kao što su javni radovi ili projekti javnog zapošljavanja u Kantonu Sarajevo se provode putem Službe za zapošljavanje. Stopa nezaposlenosti je značajno niža u odnosu na prosjek FBiH i jedna je od najnižih u odnosu na sve druge kantone, što ukazuje na vrlo dobar privredni potencijal Kantona Sarajevo.

U proteklom periodu Vlada je intenzivno poduzimala niz mjera, koje su doprinijele funkcionisanju uspostavljenog sistema, a odnose se na:

- mjere racionalnog trošenja budžetskih sredstva,
- jačanje organa kantonalne inspekcije,
- omogućavanje povoljne poslovne klime,
- veću kontrolu korištenja i naplate sredstava po osnovu korištenja prirodnih resursa na području Kantona,

- moratorij na zapošljavanja koja nemaju ekonomsku opravdanost,
- unaprjeđenje efikasnosti poslovanja komunalne privrede,
- kontrolu isplate plaća i naknada,
- kontrolu rada komisija i prekovremenog rada zaposlenika,
- optimiziranje i veću transparentnost javnih nabavki,
- izmirivanje dugovanja po osnovu izvršnih sudskih rješenja iz ranijih godina.

Kanton je unaprijedio poslovno okruženje izmjenama zakonskih propisa, koji regulišu tu oblast što je rezultiralo značajnim povećanjem registrovanih poslovnih subjekata. U saradnji sa IFC-om (International Finance Corporation / Međunarodna finansijska korporacija), članicom grupacije Svjetske banke, Vlada Kantona je pokrenula i u znatnoj mjeri realizovala Projekat poboljšanja poslovnog okruženja u Kantonu Sarajevo.

Određeni rezultati Projekta su već vidljivi, kao što su:

- Uspostavljanje E registra, odnosno spiska svih administrativnih postupaka u Kantonu Sarajevo. E registar se nalazi na zvaničnoj stranici Vlade Kantona Sarajevo
- 01.06.2016. godine, Skupština Kantona Sarajevo donijela je Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o sudskim taksama i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama
- U Kantonu su ostvarene uštede za privatni sektor u skladu sa naprijed navedenim izmjenama i dopuni Zakona o sudskim taksama, a koje na godišnjem nivou iznose 1.272.445 KM
- Uštede povodom pojednostavljenja / unapređenja administrativnih postupaka iz nadležnosti organizacionih jedinica Kantona za privatni sektor iznose 1.145.537 KM

Ukupne uštede povodom realiziranih aktivnosti u okviru Projekta, do 30.06.2016. godine, za privatni sektor na području Kantona Sarajevo na godišnjem nivou iznose 2.417.982 KM. Taksa za osnivanje firme, odnosno upis u sudski registar smanjena je sa 200,00 KM na 35,00 KM.

U periodu od 01.07.2016. godine do 01.12.2016. godine broj novoosnovanih firmi u Kantonu Sarajevo je 392, što je za 17,7% više u odnosu na isti period 2015. godine (333 firme).

U narednom periodu, u okviru istog Projekta, planirano je osnivanje Agencije za privlačenje investicija i privatizaciju, te usvajanje novog Zakona o prostornom uređenju i građenju.

Stanje duga i deficita u Kantonu Sarajevo

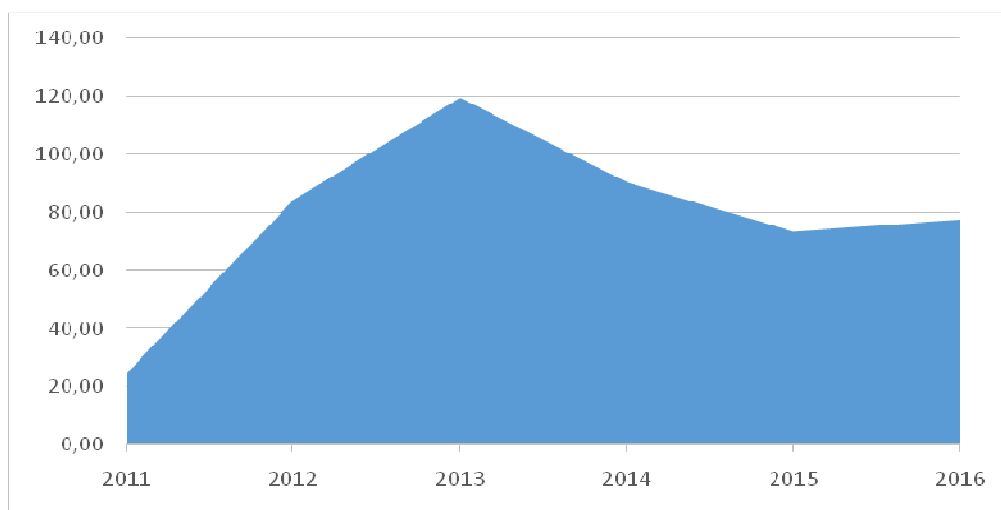
Prosječna stopa rasta duga u Kantonu Sarajevo u razdoblju 2011.-2016. je 11,9%. Ipak, dug posmatran u odnosu na BDP nije zabrinjavajući, jer Kanton, za razliku od FBiH (21%), iskazuje relativno nizak nivo ukupnog duga u odnosu na BDP. U posmatranom razdoblju (tabela 5) uočava se da se prosječni udio duga u odnosu na BDP kreće oko 2,6% na godišnjem nivou.

Tabela 5. Osnovni fiskalni pokazatelji za Kanton Sarajevo, 2011.-2016. godina

	Kanton Sarajevo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	BDP (mil KM)	5.769,98	5.922,49	6.077,79	6.084,77	6.248,26	n.a.
2	Dug - ukupan (mil KM)	117,92	142,69	135,51	190,47	201,97	195,82
3	dug/BDP (KS)	2,04	2,41	2,23	3,13	3,23	n.a.
4	Deficit (mil KM)	24,88	84,42	119,60	90,52	73,59	77,61
5	Deficit stopa promjene (%)		239,28	41,67	-24,31	-18,70	5,46
6	Dug stopa promjene (%)		21,01	-5,03	40,56	6,04	-3,04

Izvor: Ministarstvo finansija KS, Zavod za planiranje razvoja KS

Kanton Sarajevo je u periodu 2011.-2013. godina povećao akumulirani deficit za gotovo 95 miliona KM, a u periodu 2013.-2015. godina akumulirani deficit je smanjen za 46 miliona KM, dok je u 2016. godini porastao za oko 4 miliona KM. U mandatu sadašnje Vlade akumulirani deficit je smanjen za 16,6%, čime su fiskalni pritisci značajno smanjeni.



Grafikon 3. Promjene nivoa deficita u Kantonu Sarajevo, 2011.-2016., mil KM

Osim smanjenja akumuliranog deficita, u mandatu sadašnje Vlade, prosječna likvidnost budžeta je unaprijeđena. Poboljšana je transparentnost javnih finansija, istinito i fer prikazivanje stanja imovine i obaveza. Jedinstveni račun trezora je integrisan u

potpunosti⁷. U 2016. godini i preostali budžetski korisnici su zatvorili dotadašnje transakcijske račune, koji su postojali izvan Jedinog računa trezora.

Buduće aktivnosti

S ciljem daljnjeg unapređenja u funkcionisanju cjelokupnog sistema, definisane su smjernice za povezivanje strateških ciljeva i prioriteta Kantona Sarajevo sa budžetskim sredstvima:

➤ Vlada Kantona Sarajevo je donijela Uredbu o vlastitim prihodima, koja će omogućiti racionalniji utrošak vlastitih prihoda budžetskih korisnika, te će dalje raditi na povezivanju strateških ciljeva i prioriteta za period 2017-2020. sa utroškom ovih sredstava

➤ Vlada namjerava krenuti u strukturalne reforme javnih preduzeća čiji je ona vlasnik, a u cilju njihovog tržišnog reorganizovanja i samoodrživosti, a samim time i na oslobađanju znatnih sredstava u narednim budžetskim periodima (cca 40 mil. KM godišnje). Radit će se na efikasnijem utrošku postojećih materijalnih i ljudskih sredstava, njihovom tržišnom orijentisanju, poboljšanju postojećih i uvođenju novih usluga, povezivanju sa privatnim sektorom gdje je to moguće, a sve u svrhu pružanja kvalitetne usluge građanima uz minimalna budžetska izdvajanja. Jednom efikasnom višegodišnjom reorganizacijom, ova preduzeća bi trebala u narednih 5 do 10 godina biti ne samo održiva nego i profitabilna

➤ U narednom srednjoročnom periodu, insistirat će se na efikasnoj preraspodijeli ograničenih budžetskih sredstava, a samim tim na detaljnom obrazloženju budžetskih zahtjeva po prioritetima, koji su proizašli iz Strategije razvoja Kantona Sarajevo, kao i usvojenih sektorskih strategija od strane budžetskih korisnika.

➤ Kanton treba ući u procese izgradnje programsko-projektnih kapaciteta uposlenih kod svih budžetskih korisnika u cilju kandidiranja projekata kod međunarodnih institucija (naročito vezanih za EU integracije kao što su to IPA fondovi i drugi EU fondovi). Projekti ministarstava, koji bi se mogli finansirati putem EU fondova bi u znatnoj mjeri smanjili postojeća budžetska opterećenja i omogućili korištenje planiranih budžetskih sredstava za druge strateške prioritete Vlade.

➤ Radit će se na smanjenju kapitalnih zaduženja po kreditnim obavezama tamo gdje se za to nisu stekli realni uvjeti i ako kapitalni projekti nisu planirani u skladu sa Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije Programa javnih investicija Kantona Sarajevo, kako bi se izbjegle situacije u kojima Kanton Sarajevo uredno finansira kamate i otplatu glavnice, a da nije uopšte ili djelomično došlo do realizacije datih sredstava, čime se kreira još veći budžetski jaz u svakako teškom deficitarnom finansiranju Kantona.

⁷ Izuzev Univerziteta u Sarajevu

- Vlada će nastaviti sa primjenom modela zaduživanja emisijom obveznica, čime će biti smanjeni troškovi zaduživanja.

Budžet Kantona Sarajevo za 2017.godinu

Skupština Kantona Sarajevo na sjednici održanoj 28.12.2016. godine donijela je Budžet Kantona Sarajevo za 2017. godinu, koji iznosi 712.379.300 KM⁸.

Tabela 6: Budžet Kantona 2017.

1.	PRIHODI (1.1.+1.2.+1.3.+1.4.+1.5.)	658.863.170
1.1.	PRIHODI OD POREZA (1.1.1. do 1.1.7.)	565.083.100
1.1.1.	Porez na dobit pojedinaca i preduzeća	68.960.000
1.1.2.	Porez na plaću i radnu snagu	620.000
1.1.3.	Porez na imovinu	10.930.000
1.1.4.	Domaći porez na dobra i usluge (zaostali porezi)	568.000
1.1.5.	Prihodi od poreza na dohodak	120.137.700
1.1.6.	Prihodi od indirektnih poreza	363.789.400
1.1.7.	Ostali porezi (zaostali)	78.000
1.2.	NEPOREZNI PRIHODI	77.651.170
1.3.	TEKUĆI TRANSFERI I DONACIJE	16.097.900
1.4.	KAPITALNI TRANSFERI	
1.5.	PRIHODI PO OSNOVU ZAOSTALIH OBAVEZA	31.000
2.	RASHODI (2.1.+2.2.)	634.573.400
2.1.	RASHODI	567.789.100
2.2.	KAPITALNI TRANSFERI I IZDACI	59.613.500
2.3.	IZDACI ZA KAMATE	7.170.800
3.	TEKUĆI BILANS (1.-2.)	24.289.770
4.	PRIMICI OD PRODAJE NEFINANSIJSKE IMOVINE 811000	9.772.000
5.	IZDACI OD NABAVKE NEFINANSIJSKE IMOVINE 821000	29.133.900
6.	NETO NABAVKA NEFINANSIJSKE IMOVINE (4.-5.)	-19.361.900
7.	UKUPAN SUFICIT (3.+6.)	4.927.870
8.	PRIMICI OD FINANSIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	43.744.130
8.1.	PRIMICI OD FINANSIJSKE IMOVINE	2.866.700
8.2.	PRIMICI OD DOMAĆEG ZADUŽIVANJA ZA KAPITALNE PROJEKTE	12.480.000
8.3.	PRIMICI OD DOMAĆEG ZADUŽIVANJA	20.000.000
8.4.	PRIMICI OD DOMAĆEG ZADUŽIVANJA ZA POKRIĆE DEFICITA	8.000.000
8.5.	Višak prenesenih neutrošenih sredstava sa Escrow računa	397.430
9.	IZDACI ZA FINANSIJSKU IMOVINU I OTPLATU DUGOVA	40.572.000
9.1.	IZDACI ZA FINANSIJSKU IMOVINU	1.471.000
9.2.	IZDACI ZA OTPLATE DUGOVA	39.101.000
10.	NETO FINANSIRANJE (8.-9.)	3.172.130
11.	UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (7.+10.)	8.100.000
12.	SREDSTVA IZ TAČKE 11. KORISTIT ĆE SE ZA POKRIĆE DIJELA AKUMULIRANOG DEFICITA NASTALOG SA 31.12.2016. GODINE	8.100.000
SVEUKUPNI PRIHODI, PRIMICI I FINANSIRANJE (1.+4.+8.)		712.379.300
SVEUKUPNI RASHODI, IZDACI I POKRIĆE DEFICITA (2.+5.+9.+12.)		712.379.300

⁸ „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 53/16

U nastavku je uporedni pregled Budžeta Kantona Sarajevo za 2017. godinu i projekcije Budžeta za 2018. i 2019. godinu.⁹

Tabela 7: Račun prihoda, kapitalnih primitaka i račun finansiranja

	Budžet Kantona za 2017. godinu	Procjena Budžeta Kantona za 2018. godinu	Procjena Budžeta Kantona za 2019. godinu
A. RAČUN PRIHODA	658.863.170	674.396.200	705.255.700
PRIHODI OD POREZA	565.114.100	579.521.700	616.853.800
Porez na dobit pojedinaca i preduzeća	68.960.000	69.831.600	72.456.800
Porez na plaću i radnu snagu	620.000	500.000	450.000
Porez na imovinu	10.930.000	10.950.000	9.900.000
Domaći porezi na dobra i usluge (zaostali porezi)	568.000	589.000	595.000
Prihodi od poreza na dohodak	120.137.700	121.819.700	123.281.500
Prihodi od indirektnih poreza	363.789.400	375.755.900	410.110.500
Ostali porezi	78.000	60.500	45.000
Prihodi po osnovu zaostalih obaveza	31.000	15.000	15.000
NEPOREZNI PRIHODI	77.651.170	79.281.000	73.386.900
Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine	4.270.300	4.408.700	4.375.900
Naknade i takse, prihodi od sopstvenih djelat. i neplanirane uplate	64.079.500	64.657.300	59.732.000
Novčane kazne	9.301.370	10.215.000	9.279.000
TEKUĆI TRANSFERI I DONACIJE	16.097.900	15.593.500	15.015.000
B. KAPITALNI PRIMICI	9.772.000	1.332.000	1.332.000
C. RAČUN FINANSIRANJA	43.346.700	13.419.400	3.409.400
Primici od primljenih otplata	2.866.700	3.419.400	3.409.400
Primici od direktnog zaduživanja	40.480.000	10.000.000	
D. VIŠAK PREN. NEUTROŠE.SREDST. OD DIREK.ZADUŽI. IZ PRET.GOD. (domaći krediti i ESCROW račun)	397.430		
UKUPNO (A+B+C+D)	712.379.300	689.147.600	709.997.100

Iako su projicirani prihodi u 2018. i 2019. godini manji u odnosu na 2017. godinu, analizom strukture planiranih prihoda uočava se povoljniji položaj Kantona Sarajevo u naredne dvije godine jer se očekuje rast prihoda od indirektnih poreza, prihodi od poreza na dohodak i prihoda od poreza na dobit, dok će konačan iznos primitaka od domaćeg zaduživanja biti poznat tokom usvajanja budžeta za 2018. i 2019. godinu od strane Skupštine Kantona Sarajevo.

⁹ Budžet Kantona Sarajevo za 2017. godinu („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 53/16)

Tabela 8: Račun rashoda, kapitalnih izdataka i izdataka iz računa finansiranja

	Budžet Kantona Sarajevo za 2017. godinu	Procjena Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu	Procjena Budžeta Kantona Sarajevo za 2019. godinu
Plaće i naknade trošk. zaposlenih	257.080.200	257.088.900	257.088.900
Doprinosi poslodavaca i ostali doprinosi	25.415.000	25.415.000	25.415.000
Izdaci za materijal i usluge	56.927.800	54.581.300	55.991.300
UKUPNO TEKUĆI IZDACI	339.423.000	337.085.200	338.495.200
TEKUĆI TRANSFERI	226.889.100	224.483.900	225.323.000
IZDACI ZA OBAVEZE PO KREDITIMA	7.170.800	5.953.900	4.462.400
KAPITALNI TRANSFERI I IZDACI	88.747.400	60.375.700	69.697.000
Kapitalni transferi	59.613.500	34.824.300	42.605.600
Izdaci za nabavku stal. sredstava	29.133.900	25.551.400	27.091.400
SREDSTVA ZA POZAJMLJIVANJE	1.471.000	1.501.000	1.501.000
OTPLATE DUGOVA	39.101.000	47.747.900	39.018.500
AKUMULIRANI DEFICIT IZ PRETHODNIH GODINA	8.100.000	10.500.000	29.000.000
TEKUĆA REZERVA KANTONA SARAJEVO	1.477.000	1.500.000	2.500.000
UKUPNO	712.379.300	689.147.600	709.997.100

Kao što je predstavljeno u navedenom tabelarnom prikazu u narednom periodu očekuje se dalja racionalizacija budžetske potrošnje na pozicijama tekućih izdataka i tekućih transfera.

Izvršenje budžeta sa 30.06.2017. godine

Budžetom Kantona Sarajevo za 2017. godinu, po osnovu prihoda, primitaka i finansiranja, planirana su sredstva u iznosu od 712.379.300 KM i u toku prvog polugodišta 2017.godine, u skladu sa zakonskim odredbama Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona Sarajevo za 2017.godinu, uvećan (unosima u Budžet) na iznos od 775.287.984 KM .

Za navedeni period ostvarenje Budžeta Kantona Sarajevo je 51,96% planiranih sredstava ili u apsolutnom iznosu 402.820.756 KM, što je za 22,43% više u odnosu na isti period 2016. godine.

Unutar ukupno ostvarenih prihoda, primitaka i finansiranja, prihodi od poreza (porez na dobit, porez na dohodak, porez na imovinu, prihodi od indirektnih poreza i dr.) ostvareni su u iznosu od 311.074.551 KM, što je 54,71% ukupno planiranih prihoda i za 12,81% više u odnosu na prvih šest mjeseci 2016. godine.

Tabela 9: Prihodi i primici sa 30.06.2017.godine

PRIHODI	Ostvareno 01.01.- 30.06.2017. (KM)	% učešća u ukupno ostvarenim prihodima
Račun prihoda	388.839.198	96,53%
Kapitalni primici	478.410	0,12%
Račun finansiranja	13.503.148	3,35%
PRIHODI PERIODA	402.820.756	100,00%
Višak prenesenih neutrošenih sredstava od direktrnog zaduživanja iz prethodnih godina		
UKUPNO	402.820.756	

Značajno više ostvarenje u odnosu prethodnu godinu zabilježeno je kod sljedećih kategorija:

- Porez na dobit preduzeća ostvaren je u iznosu od 65.406.647 KM, što je više za 31.417.007 KM ili 92,43% više u odnosu na prošlu godinu;
 - Na poziciji prihoda od imovine ostvareno je za prvih šest mjeseci 6.817.039 KM, što je više za 274.766 KM ili 4,20% u odnosu na prošlu godinu;
 - Prihodi od poreza na dohodak iznose 63.531.699 KM ili 52,88% u odnosu na plan Budžeta Kantona Sarajevo za 2017. godinu, te su isti za 9,58% viši u odnosu na 2016. godinu;
 - Unutar neporeznih prihoda Naknade i takse, prihodi od sopstvene djelatnosti i neplanirane uplate ostvarene su u iznosu od 62.282.283 KM što je za 25.764.696 KM više u odnosu na 2016. godinu. Na poziciji kantonalne naknade ostvaren je iznos od 36.794.430 KM, a ista pozicija je u prethodnoj godini iznosila 3.150.072 KM, što će biti obrazloženo u vezi sa vlastitim prihodima i pojedinim kategorijama neporeznih prihoda datim u nastavku teksta.
1. Prihodi od poreza ostvareni su u iznosu od 311.074.551 KM što je 54,71% u odnosu na plan Budžeta Kantona Sarajevo za 2017. godinu, te za 12,81% više u odnosu na ostvarenje prihoda od poreza u prethodnoj godini.

Strukturu poreznih prihoda čine:

- Prihodi od indirektnih poreza, kao najznačajnija stavka, sa udjelom od 47,64% u ukupno planiranim prihodima od indirektnih poreza, iznose 174.991.849 KM, a odnose se na:
 - Prihode od indirektnih poreza koji pripadaju Kantonu u iznosu od 170.312.327 KM, što je za 0,27% više u odnosu na ostvarenje u prethodnoj godini;
 - Namjenske indirektnne poreze Direkcije za puteve u iznosu od 4.679.522 KM, koji su za 6,98% manji nego prošle godine.

- Prihodi od poreza na dohodak ostvareni su u iznosu od 63.531.699 KM odnosno 52,88% u odnosu na plan Budžeta, a za 9,58% više u odnosu na 2016. godinu. Posmatrano analitički, najveći udio u navedenim prihodima imaju prihodi od poreza na dohodak fizičkih lica od nesamostalne djelatnosti u iznosu od 48.698.974 KM. Daleko iza pomenutih prihoda slijede prihodi od poreza na dohodak od drugih nesamostalnih djelatnosti iz člana 12 stav (4) Zakona o porezu na dohodak („Službene novine Federacije BiH“, broj: 10/08, 9/10, 44/11, 65/13, 7/13), te prihodi od poreza na dohodak po konačnom obračunu.

- Porez na dobit pojedinca i preduzeća ostvareni su u iznosu od 65.485.157 KM ili 94,96% u odnosu na planirana sredstva po osnovu poreza na dobit u Budžetu KS. Za 92,04% više isti su ostvareni u odnosu na proteklu godinu. U okviru pomenutog poreza značajno je napomenuti da porez na dobit preduzeća iznosi 65.406.647 KM ili 95,28% u odnosu na plan, što je za 92,43% više u odnosu na 2016. godinu. Porez na dobit građana (zaostali porezi) iznosi 78.510 KM što je 25,33% u odnosu na plan i za 28,87% manje u odnosu na period prošle godine.

- Posmatrajući Porez na imovinu u oba obračunska perioda možemo vidjeti da su ostvareni u približno istom iznosu, s tim što je u prvom polugodištu iz 2017. godine, navedeni porez iznosi 6.817.039 KM ili za 4,20% više nego 2016. godine.

2. Neporezni prihodi (prihodi od preduzetničkih aktivnosti i imovine, naknade i takse, prihodi od sopstvenih djelatnosti i neplanirane uplate kao i novčane kazne) ostvareni su u iznosu od 66.907.287 KM odnosno 55,39% u odnosu na plan neporeznih prihoda u Budžetu Kantona Sarajevo za 2017. godinu i veći su za 25.969.520 KM u odnosu na prvih šest mjeseci prethodne godine.

Ostvarenje neporeznih prihoda po glavnim kategorijama je:

- Prihodi od preduzetničkih aktivnosti i imovine su ostvareni iznosom 552.084 KM i planom ostvarenja iznose 12,44% a za 4,74% su viši nego prošle godine;

- Naknade i takse, prihodi od sopstvenih djelatnosti i neplanirane uplate bilježe rast i iznose 62.282.283 KM dok su u 2016. ostvarene u iznosu od 36.517.587 KM. Iznos povećanja od 25.764.696 KM odnosi se na zatvaranje računa Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo koji su se nalazili izvan Jedinственog računa trezora u skladu sa preporukama Ureda za reviziju i uplata navedenih sredstva na depozitni račun Kantona Sarajevo;

- Novčane kazne su ostvarene u iznosu od 4.072.920 KM ili 43,79% od plana, a u posmatranom periodu prethodne godine iznosile su 3.893.057 KM.

3. Priljeni transferi i donacije ostvareni su u iznosu od 9.695.198 KM odnosno 49,28% ili za 2,16% manje u odnosu na 2016. godinu gdje su iznosili 9.909.347 KM. U okviru navedene pozicije ističu se priljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti koji

čine najveći dio sume i iznose 9.108.954 KM ili 48,90% od plana Budžeta KS za 2017. godinu. Procentualno su za 0,27% manji nego prethodne godine. Donacije budžetskih korisnika iznose 347.163 KM i značajno su manji u odnosu na period u prethodnoj godini koji je iznosio 736.181 KM. Kapitalni transferi bilježe ostvarenje od 1.162.164 KM dok se u prvom kvartalu prošle godine isti nisu ostvarili

4. Kapitalni primici iznose 478.410 KM, što je tek 4,60% ostvarenja u odnosu na plan i za 41,74% manje u odnosu na prošlu godinu. Račun finansiranja karakteriše neznatno manje ostvarenje u prvom polugodištu tekuće godine u odnosu na prethodnu godinu. Po osnovu finansiranja Budžeta Kantona Sarajevo za 2017. godinu na Jedinstveni račun trezora doznačena su sredstva u iznosu od 1.469.436 KM i za 6,04% su manje u odnosu na primitke od primljnih otplata, koji su prethodne godine nakon šest mjeseci iznosili 1.563.864 KM.

5. Račun finansiranja ostvaren je u iznosu od 13.503.148 KM ili 24,59% u odnosu na planirana sredstva u 2017.g., što je više u odnosu na posmatrani period u prethodnoj godini. Ostvarena sredstva odnose se na primitke od primljenih otplata u iznosu od 1.469.436 KM i potrošene razgraničene primitke od kredita u iznosu od 12.033.712 KM.

Najveći pad u odnosu na prošlu godinu bilježe Vlastiti prihodi budžetskih korisnika koji su ostvareni u iznosu od 5.899.163 KM što je za 6.491.390 KM ili 52,39% manje nego u 2016. godini. Naime, početkom 2017. godine (tj. u mjesecu decembru 2016. godine) donesena je nova Uredba o vlastitim prihodima kojom je dio dotadašnjih vlastitih prihoda, u skladu sa preporukama Ureda za reviziju, izbrisan iz Uredbe i time izgubio karakter vlastitog prihoda te više nije definisan kao vlastiti prihod već kao javni prihod Budžeta Kantona Sarajevo (Ostale kantonalne naknade koje budžetski korisnici ostvaruju obavljanjem svoje osnovne djelatnosti). U skladu sa navedenim možemo konstatovati da nije došlo do stvarnog pada ostvarenja vlastitih prihoda, već da je ostvarenje preneseno na drugu vrstu prihoda (Ostale kantonalne naknade – 722429).

U periodu od 01.01 do 30.06.2017 godine rashodi i izdaci izvršeni su u iznosu od 303.580.344 KM , odnosno 39,16% od plana Budžeta Kantona Sarajevo za 2017 godinu

U periodu od 01.01 do 30.06.2017 godine, došlo je do povećanja izvršenja i to na pozicijama plaća, naknada i doprinosa za 3,42 %, izdacima za nabavku stalnih sredstava za 18,03% i otplati dugova za 10,54%. Smanjenje izvršenja se desilo na pozicijama izdataka za materijal i usluge za 2,70% , tekućim transferima za 0,51%, izdacima za obaveze za kredite za 13,53%, i kapitalnim transferima 17,77 %, u odnosu na drugi kvartal 2016 godine.

Tabela 10: Rashodi i izdaci 30.06.2017.godine

Konto	Rashodi	Izvršenje 01.01.- 30.06.2017	Učešće (%)
611000	Plaće i naknade troškova zaposlenih	131.923.511	43,46%
612100	Doprinosi poslodavaca i ostali doprinosi	13.108.816	4,32%
613000	Izdaci za materijal i usluge	21.621.546	7,12%
614000	Tekući transferi	100.905.721	33,24%
616000	Izdaci za obaveze po kreditima	2.325.328	0,77%
615000	Kapitalni transferi	7.520.302	2,48%
821000	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	7.164.758	2,36%
822000	Sredstva za pozajmljivanje	0,0	0,00%
823000	Otplate dugova	19.010.363	6,26%
600000	Tekuća rezerva	0,0	0,00%
	Pokriće dijela akumuliranog deficita iz prethodnih godina	0,0	0,00%
	UKUPNO	303.580.344	100,00%

U periodu 01.01. do 30.06.2017. godine tekući transferi koji su izvršeni u iznosu 100.905.721 KM, odnosno 43,01% izvršenje u odnosu na Budžet Kantona Sarajevo za 2017. godinu. Ovakvo izvršenje tekućih transfera je za 0,51% manje od izvršenja u istom izvještajnom periodu u toku 2016. godine.

Kapitalni izdaci (izdaci za nabavku stalnih sredstava i kapitalni transferi) u posmatranom periodu izvršeni su u iznosu 14.685.061 KM odnosno 10,29%, u odnosu na plan Budžeta Kantona Sarajevo za 2017 godinu.

Budžetom Kantona Sarajevo za 2017. godinu, izdaci za nabavku stalnih sredstava planirani su u iznosu 58.164.015 KM, a u izvještajnom periodu izvršeni su u iznosu 7.164.758 KM, odnosno 12,32% od planiranih izdataka za nabavku stalnih sredstava u odnosu na Budžet Kantona Sarajevo za 2017. godinu. Posmatrano izvršenje je veće za 12,32% u odnosu na isti posmatrani period prethodne godine

Kapitalni transferi su Budžetom Kantona Sarajevo za 2017. godinu planirani u iznosu 84.493.319 KM. U periodu od 01.01. do 30.06.2017.godine izvršeni su u iznosu od 7.520.302 KM, odnosno 8,90 % planiranih sredstava u odnosu na usvojeni Budžet Kantona Sarajevo za 2017. godinu. Ukoliko ovo izvršenje posmatramo u istom periodu prošle godine došlo je do smanjenja izvršenja za 17,77%.

Pomenuto izvršenje predstavlja smanjenja izvršenje 3,49 % u odnosu na isti period prošle godine.

Izdaci za otplatu primljenih kredita planirani su Budžetom Kantona Sarajevo za 2017. godinu u iznosu od 39.101.000 KM. U periodu od 01.01 do 30.06.2017. godine izvršena je otplata kredita u iznosu od 19.010.363 KM, odnosno 48,62% sredstava planiranih

Budžetom. Dato izvršenje predstavlja povećanje izvršenja od 10,54 % u odnosu na posmatrani period u 2016. godini.

5.1.5. Program javnih investicija Kantona Sarajevo 2017.-2019.

Javne investicije predstavljaju dio sredstava budžeta planiranih za ulaganja u značajno povećanje vrijednosti nefinansijske imovine kroz sticanje infrastrukture općeg značaja, građevinskih objekata, zemljišta i opreme. S ciljem usklađivanja razvojnih projekata sa realnim izvorima finansiranja, Vlada Kantona je u martu 2016. godine usvojila Program javnih investicija Kantona Sarajevo 2017-2019. (PJI), koji sadrži podatke za ukupno 131 projekat, od kojih su 99 kandidovani projekti, a 32 su projekti u implementaciji.

Ukupna vrijednost svih projekata je 1.005.016.797 KM. Vrijednost 99 kandidovanih projekata je 689.756.074 KM.

Ukupan broj projekata u implementaciji je 32 čija je vrijednost 315.260.723 KM. U ukupnoj vrijednosti projekata u implementaciji sredstva Budžeta Kantona Sarajevo iznose 129.148.360 KM ili 41,0%, a učešće drugih izvora finansiranja je 59,0%.

Od vrijednosti projekata u implementaciji 315.260.723 KM u investicionom periodu realizovano je 141.371.354 KM ili 44,8%. U ukupnoj realizaciji projekata sredstva Budžeta Kantona Sarajevo iznose 58.641.603 KM ili 41,5%. Drugi izvori finansiranja u ukupnoj realizaciji projekata učestvuju sa 58,5% i iznose 82.729.751 KM.

U 2016. godini sa presjekom realizacije 30.06.2016. godine realizovano je 11.613.213 KM ili 17,6%, dok u odnosu na budžetska sredstva realizacija iznosi 8,4% .

Tabela 11. Tekući i kandidovani projekti¹⁰

Projekti	Broj	Ukupna vrijednost	Ukupno realizovano	Plan		
				2017	2018	2019
Kandidovani ukupno	99	689.756.074				
Tekući ukupno	32	315.260.723	141.371.354	31.853.091	25.514.838	24.555.000
ukupno učešće Kantona		129.149.360	58.641.603	23.495.151	10.394.838	10.795.000
drugi izvori finansiranja		186.112.363	82.729.751	8.357.940	15.120.000	13.760.000
učešće Kantona u %		41	41,5	73,8	40,7	44
učešće drugih izvora finansiranja u %		59	58,5	26,2	59,3	56
Ukupno (tekući i kandidovani projekti)	131	1.005.016.797	141.371.354	31.853.091	25.514.838	24.555.000
Završeni projekti	4	24.919.287	24.919.287			

¹⁰ informacije o stanju projekata, u smislu faze realizacije i iznosa potrebnih sredstava dostavljaju resorna ministarstva; nedostajuća sredstva predstavljaju neobezbijedena sredstva; planirani iznosi za 2017., 2018. i 2019. godinu predstavljaju iznose planirane Dokumentom okvirnog budžeta i Budžetom Kantona Sarajevo

Za nastavak realizacije projekata u implementaciji u 2017. godini potrebno je obezbjediti ukupno 31.853.091 KM, od čega iz Budžeta Kantona 23.495.151 KM (73,8%), a iz drugih izvora finansiranja 8.357.940 KM (26,2%).

5.1.6. Pregled glavnih investicija u toku

Projekat rekonstrukcije prečistača otpadnih voda Butila, koji se finansira kreditom WB-IBRD u iznosu od 23,60 mil EUR i sufinansira grantovima IPA fonda u ukupnom iznosu od EUR 12.269.500,00. Projekat se implementira putem KJKP Vodovod i kanalizacija. Pored radova na rekonstrukciji prečistača otpadnih voda u Butilama, kreditna sredstva su korištena za nabavku specijalnih vozila za pogon kanalizacije, te za radove na rekonstrukciji kanalizacione mreže na više lokacija u Kantonu. Implementacija Projekta započeta je u julu 2010. godine i sa 30.06.2017. godine utrošeno je EUR 21.116.309,23 (41.299.911,08 KM) što je 89,48 % odobrenih kreditnih sredstava. Od ukupno odobrenih IPA sredstva nepovučeno je ostalo EUR 550.625,00 (1.076.928,89 KM) što je 4,48 % iznosa. Završeni su građevinski radovi na rekonstrukciji Prečistača, kao i montaža pristigle nove opreme. Probni rad je završen i postrojenje je službeno pušteno u funkciju 22.05.2017. godine. Krajnji rok za povlačenje neutrošenih sredstava kredita bio je do 31.05.2017. godine, a za plaćanje faktura je 30.09.2017. godine.

Projekat rekonstrukcija i opremanje Kliničkog centra Univerziteta u Sarajevu (završetak izgradnje CMB-Centralnog Medicinskog Bloka), koji se finansira kreditom Saudijskog fonda za razvoj u iznosu od USD 14,45 mil. Ugovor o kreditu zaključen je 2010. godine, ali još nije implementiran u cijelosti zbog izmjena u projektima. Krajnji rok za povlačenje produžen je do 30.06.2018. godine.

Sa 30.06.2017. godine povučeno je ukupno USD 14.211.916,97 kreditnih sredstava, koja su utrošena za završetak slijedećih objekata:

- Izgradnja Kardiohirurgije
- Izgradnja operacionih sala sa intenzivnom njegom i reanimacijom
- Izgradnja terapijskog dijela Klinike za nuklearnu medicinu
- Izgradnja Oftamološke klinike i Klinike za plastičnu hirurgiju
- Izgradnja i opremanje Klinike za hematologiju

Planirano je da se neutrošeni dio kredita u iznosu od USD 238.083,03 utroši u nastavak opremanja Klinike za hematologiju.

Projekat izgradnje saobraćajnica, koji se finansira kreditom EBRD-a u iznosu od EUR 16,50 mil (32.271.195,00 KM). Kredit je postao efektivan 28.10.2013. godine, a sa 30.06.2017. povučen je iznos od EUR 15.951.604,62 (31.198.626,86 KM). Sredstva su namijenjena za realizaciju aktivnosti na izgradnji i/ili modernizaciji Južne longitudinalne i

dijelova XII Transverzale. Zbog problema sa imovinsko-pravnim odnosima i izmjenama i dopunama projektne dokumentacije na dijelu Južne longitudinale, preostali nepovučeni dio kredita nije bio dovoljan za završetak Projekta, tako da je EBRD odobrio dodatni kredit u iznosu od EUR 6,00 mil. Ukupno zaduženje po ovom kreditu iznosit će EUR 22,5 mil (44.006.175,00 KM), a rok za implementaciju Projekta je produžen do 31.12.2018. godine.

Projekat izgradnje Univerzitetske biblioteke, koji se finansira grantom Saudijskog fonda za razvoj. Memorandum o razumijevanju između Kraljevine Saudijske Arabije i Bosne i Hercegovine zaključen je 10.05.2016. godine. Procijenjena vrijednost Projekta iznosi EUR 20,35 mil, od čega Saudijski fond učestvuje sa EUR 17,18 mil i Budžet Kantona Sarajevo EUR 3,16 mil, na ime vlastitog učešća. U toku su aktivnosti na prikupljanju dokumentacije, izradi Glavnog/Izvedbenog projekta, te pripremne radnje na uređenju lokacije (na koje je sa 30.06.2017. godine utrošeno 243.292,70 KM iz vlastitog učešća), kako bi se počelo sa implementacijom. Završetak Projekta se očekuje krajem 2018. godine.

Projekat „Energetske efikasnosti BiH“ za 2017. godinu vrijednosti 2.158.673,00 KM za koji su procedure odobravanja završene 26.05.2017. godine. Projekat se finansira kreditom Svjetske banke-IDA, a sredstva su namijenjena za unaprijeđenje energetske efikasnosti na objektima javnih ustanova iz nadležnosti Ministarstva obrazovanja, nauku i mlade, JU OŠ „Isak Samokovlija“ – vrijednosti 630.240,00 KM i Ministarstva zdravstva, „Klinika za neurologiju i psihijatriju UKCS – vrijednosti 1.528.433,00 KM. Očekuje se implementaciju kredita i završetak svih radova do kraja 2017. godine.

Projekat „Poslovni plan nabavke sistema za vještačku proizvodnju snijega i novog vertikalnog transporta na Bjelašnici“ u vrijednosti od 16.000.000,00 KM finansira se kreditom domaćih banaka u iznosu do 10.000.000,00 KM i 6.000.000,00 KM iz Budžeta Kantona Sarajevo. Projekat se implementira putem KJP ZOI 84, a od značaja je za stvaranje uslova za održavanje EYOF-a11 2019. godine. Sa 30.06.2017. godine povučeno je ukupno 7.147.061,65 KM, od čega je 6 miliona KM iz Budžeta, ostatak iz kredita. Očekuje se završetak aktivnosti na implementaciji projekta do kraja 2017. godine.

Projekat povećanje energetske efikasnosti u stambenim zgradama Kantona Sarajevo vrijednosti 7.638.288,00 KM, koji je u implementaciji. Sa 30.06.2017. godine utrošeno je 4.636.202,61 KM. Realizacija se nastavlja u toku 2017. i u 2018. godini.

¹¹ European Youth Olympics Festival / Evropski omladinski olimpijski festival

5.1.7. Informacija o zaduženosti

U nastavku je pregled trenutnih obaveza po kreditima sa stanjem na dan 30.06.2017. godine.

Tabela 12: Pregled obaveza po kreditima

R.br.	KREDIT	UKUPNO 30.06.2017.
1.	MALEZIJSKI KREDIT-(USD) Projekat rekonstrukcije stambenog fonda	672.828
2.	SVJETSKA BANKA (USD), Projekat rekonstrukcije kanal.	3.119.845
3.	SAUDIJSKI FOND (USD), Projekat rekonstrukcije obrazovnih ustanova	964.855
4.	KUVAITSKI FOND (KWD), Projekat rekonstrukcije vodovodnog sistema	2.053.806
5.	WB-TAC – kredit za utrošeni gas	7.832.158
6.	WB - (SDR), Projekat urbanog razvoja	2.199.506
7.	Kredit MMF-a-Reprogram-III Stand by aranžman	4.449.290
8.	WB-IBRD - (EUR) Projekat rekonstrukcije prečištača otpadnih voda	41.299.911
9.	AUSTRIJA za 2 BOLNICE	6.190.135
10.	Kredit MMF-a-IV Stand by aranžman	12.006.031
11.	Razvojna Banka 2011. 5 mil KM	1.150.607
12.	Razvojna Banka 2012. 7 mil KM	2.455.100
13.	UNICREDIT BANK 2012 LOT 1, 6 mil KM	3.188.092
14.	UNICREDIT BANK 2012 LOT 2, 5 mil KM	2.657.555
15.	UNICREDIT BANK 2012, 8 mil KM	4.844.578
16.	TOPLANE-Refund po IDA kreditu	1.731.940
17.	EBRD, Projekat izgradnje saobraćajnica (EUR)	31.198.626
18.	Razvojna Banka 2014., 13.174.400 mil KM	6.930.537
19.	UNICREDIT BANK 2014. , 8 mil KM	4.836.182
20.	INTESA SANPAOLO BANKA 2014. 4 mil KM	2.415.476
21.	BBI BANKA 6 mil KM	3.841.075
22.	UNICREDIT BANK, 2015. , 10 mil KM	8.945.381
23.	RAIFFEISEN BANK 2015. , 1 mil KM	879.643
24.	NOVA BANKA AD 2015. , 4 mil KM	3.525.977
25.	UNION BANKA 2015., 2 mil. KM	1.788.571
26.	SBERBANK BH 2015., 3 mil KM	2.819.055
27.	VAKUFKA BANKA 2016. 1 mil KM	1.076.019
28.	UNICREDIT BANKA 2016. 2 mil KM	2.201.132
29.	INTESA SANPAOLO BANKA 2016. 7 mil KM	7.524.268
30.	WB-IDA, Projekat energetske efikasnosti za BH 2016. 1.175.700 KM	1.175.700
31.	II AUKCIJA OBVEZNICA –(dospijeće 02.06.2020.)	6.947.200
32.	III AUKCIJA OBVEZNICA –(dospijeće 29.06.2020.)	4.728.438
UKUPNO:		187.649.517

5.1.8. Date garancije

Date garancije predstavljaju kreditne obaveze kantonalnih javnih preduzeća, čiju su otplatu preuzela resorna ministarstva.

Tabela 13: Date garancije

OPIS	Stanje u vrijeme preuzimanja obaveze (u KM)	Stanje duga sa kamatom 30.06.2017. (u KM)
KJKP GRAS, Odluka o garanciji	23.596.624,19	2.437.580,18
IDA, za KJKP Toplane - garancija	27.585.706,68	27.321.033,32
KJKP Sarajevogas	7.000.000,00	1.780.293,00
KJP ZOI 84	8.000.000,00	8.384.129,56
UKUPNO	66.182.330,87	39.923.036,06

U skladu sa Odlukama Vlade i Skupštine Kantona Sarajevo o izdavanju garancije, odnosno preuzimanju obaveze plaćanja, reprogramirani su postojeći krediti KJKP „GRAS“ u iznosu od 23.596.624,19 KM, sa rokom otplate 2013.-2017. godine. Obaveze se izmiruju putem Ministarstva saobraćaja, tako da, sa 30.06.2017. godine stanje preostalih obaveza (koje se vode vanbilansno) iznosi 2.437.580,18 KM.

U skladu sa Odlukom Skupštine Kantona Sarajevo o davanju garancije za servisiranje obaveza po ino kreditima IDA-Svjetske banke za krajnjeg korisnika KJKP Toplane Sarajevo, između Kantona Sarajevo i Federacije BiH 28.08.2013. godine zaključen je Ugovor o garanciji servisiranja obaveza u ukupnom iznosu od 27.585.706,68 KM. Obaveze su knjižene u vanbilansnoj evidenciji, a plaćaju se putem Ministarstva komunalne privrede i infrastrukture. Nakon izvršenih plaćanja i obračunatih kursnih razlika, stanje obaveza 30.06.2017. iznosi 27.321.033,32 KM.

Na osnovu Odluke Skupštine Kantona Sarajevo i Sporazuma o međusobnim obavezama za bezbjedjenje sredstava za vraćanje kredita namijenjenog za sprečavanje obustave isporuke prirodnog gasa Kantonu Sarajevo, KJP Sarajevogas se zadužio kreditom u iznosu od 7.000.000,00 KM, gdje je sudužnik KJKP Toplane-Sarajevo. Kreditne obaveze se izmiruju putem Ministarstva komunalne privrede i infrastrukture, a stanje obaveze sa 30.06.2017. godine iznose 1.780.293,00 KM.

Skupština Kantona Sarajevo je usvojila Program sanacije KJP „ZOI 84“ Olimpijski centar Sarajevo d.o.o. Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 51/13), u kojem je kao način izmirenja obaveza predviđeno kreditno zaduženje u iznosu od 8.000.000,00 KM. Također, Skupština Kantona Sarajevo donijela je Odluku o davanju saglasnosti KJP „ZOI 84“ za upis hipoteke na poslovnu zgradu radi dugoročnog kreditnog zaduženja. Dužnik po ovom kreditu je KJP „ZOI 84“, uz sufinansiranje otplate u iznosu od 552.000,00 KM na godišnjem nivou putem Ministarstva privrede. Stanje duga na dan 30.06.2017. iznosi 8.384.129,56 KM.

